

12te Aarg.

1881.

21de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

15de Marts — 5te Hefte.

Decorah, Iowa.

Vaa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvælsende og omhyggelig udvalg Væsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt **Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.**

Det udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa de 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: **N. Throudsen, Drawer 14, Decorah, Iowa.**

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til, at Vedkommende er paa lidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

N. S. Gassel har et suidhændigt Uplag af gode Grocerivarer, fra norsk Tørfis til fransk Syltetoi. Godt Udvalg af Stentoi, Glasvarer og Lamper — Cigarer, Tobak og Piper — Kolonialvarer, Seneerier, præservede Frugt og Fisk, Fedevarer, Fiskevarer og Trævarer, samt Mel og Kreatursoder; Alt til Dagens billigste Priser.

Decorah, Iowa.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Run dagligdags er al din Dont“. — Eugenotterne som Galeislaver. — Japaneerne. — Den gamle Thevotte. — Brev til Lavard fra en tyrkisk Rudi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanter. — Jøderne i Konstantinovel. — Gaader og Oplosninger. — Blandinger. — Pater Klemens. — Buggejane. — Gustav Wasas Historie. — Brinds Louis Napoleon falden. — Mollen og Væffene. — Jordklodens Indre. — Giv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notitser. — Den gamle Mand og Bræsten. — Læsefrugter. — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Majimer. — Kimbrev fra navnkundige Mænd. — Insekternes Muskelstørke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar. — Til Velysning af en Anekdoter, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Evang. lutherisk Folkekalender, anmeldt. — Til Profesør M. J. Monrad. — John Magnard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titelblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

N. Throudsen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

12te Merg.

15de Marts 1881.

5te Hefte.

Familien Hældringen.

En Fortælling af Eugenia von Miklaßf.

Femte Kapitel.

At ville og at udføre.

Den følgende Dags Morgen fik Hildegard tilbringe i uforstyrret Ro. De øvrige Medlemmer af Huset og deres Gjæster vare trætte efter Ballet og bleve længe paa sine Bærelser. Hun slog sig ned i Bibliotheket og opsogte sig et Bind Digte, hvori der var en Sang af Novalis, som hun holdt meget af, og som hun vilde lære udenad. Hun funde den næsten, da Rudolf kom ind; hurtigt lukkede hun Bogen.

„Forstyrret jeg dig, Hildegard?“

Hun rødmede, men svarede, at det gjorde han ikke.

„Jeg tror det alligevel“, vedblev han smilende, „hvad er det for en Bog, som jeg ikke maa se?“ Hun gav ham der. „En Digtsamling; du læste vel der, hvor Mærket ligger, nu skal jeg komme efter din Hemmelighed, du lille Tause.“ Han saa venligt paa hende, slog op i Bogen og begyndte at læse høit:

„Wenn ich Ihn nur habe,
Wenn er mein nur ist,
Wenn mein Herz bis hin zum Grabe
Seine Treue nie vergift:
Weiß ich nichts vom Leide
Fühle nichts als Andacht, Lieb und Freude.

Wenn ich Ihn nur habe,
Laß ich alles gern,
Folg an meinem Wanderstabe
Treugesinnt nur meinem Herrn,
Lasse still die Andern
Breite, lichte, volle Straßen wandern“.*)

Her lod han Stemmen synke og læste Resten af Digtet sagte for sig selv. Han saa alvorlig og tankefuld ud, da han gav hende Bogen tilbage og gik et Par Gange op og ned i Bærelset, før han talte. Endelig sagde han venligt:

„Du er en god, liden Pige, Hildegaard, og jeg vilde ønske, jeg havde et Sind som dit; da maatte man altid være vel tilmode“.

„At Rudolf“, svarede hun, „du er jo saa meget klogere og bedre end jeg, du kan slet ikke sammenligne dig med mig“.

(* Oversættelse:

„Naar jeg ham kun gjenner,
Naar jeg ham kun saar,
Naar mit Hjerte albrig glemmer,
At hans Trostab ei forgaar,
Ved jeg ei af Plage,
Har kun Fred og Glæde alle Dage.

Naar jeg ham kun eier,
Lad alt Andet gaa, —
Støttet paa min Herres Seier
Vil med ham jeg fremad gaa;
Lad saa kun de Andre
Brede, lys, søgte Veie vandre.“

(—n.)

„Du er ialfald lykkeligere“.

„Sig ikke det, Rudolf“. Hun maatte tænke paa det Samvittighedsnag, hun Astenen forud havde følt, og som endnu ikke var ganske overvundet.

„Hvad skulde der vel være i veien med dig?“ spurgte han med et Smil og satte sig ved Siden af hende. „Har du ikke Alt, hvad dit Hjerte kan forlange? — Bøger, Blomster, Broderier, romantiske Spadsferture, Forældre og Søskende, som du kan holde af, ja endogsaa en Fætter?“

Hun vidste ikke rigtig, om hun burde ærgre sig over hans drillende Tone og over, at han antog, hun maatte være fuldkommen tilfredsstillet ved ydre Ting, eller om hun skulde glæde sig over hans Venlighed, som saa sjelden blev hende til Del. I Rudolfs Venlighed laa der noget Tiltrækkende, maaske fordi han som oftest viste sig kold og alvorlig; indtil nu havde der altid været en usynlig Skranke mellem dem, derfor var det saa usædvanligt for hende at tale fortroligt med ham. Berøisigheden om, at han ikke forstod hendes dybeste Følelser, hendes Tragten efter de himmelske Ting, beholdt Overvægten, og hun forsøgte at slaa ind i den samme spøgende Tone som hans.

„Forsøg det du ogsaa med disse Ting, som du tror udgjør min Lykke, saa maa du jo blive ligesaa lykkelig som jeg.“

„Du gaar dybere tilbunds i Sagen, end jeg formodede“, sagde han og reiste sig. „Vær glad over, at du endnu er et Barn, naar man bliver ældre, forandrer man Behov“.

„Man er dog ikke noget Barn mere, naar man er femten Aar“, sagde Hildegard lidt stødt.

Han svarede ikke, men gik atter en Stund op og ned, indtil han satte sig ved Kaminen og fordybede sig i en Bog. Hildegard var misfornøiet med sig selv;

Rudolf havde været saa venlig mod hende, og hun havde været taabelig nok til at føle sig stødt. Var dette Resultatet af hendes gode Forsætter om at føre et ret kristeligt Liv? — Hun tænkte paa, hvorledes hun skulde gjøre det godt igjen, men fandt ingen Udvei; Rudolf havde atter antaget sin sædvanlige kolde Overlegenhed, som gjorde hende aldeles forknøbt.

Saaledes sad de næsten en Time ganske tause, Rudolf ved Kaminen med Ryggen halvt vendt mod sin Rusine, Hildegard ved Vinduet med sit Arbejde, adspredt og urolig.

Hun tænkte oftere paa, om hun ikke skulde gaa hen til ham og sige nogle venlige Ord, men hun kunde ikke komme til at fatte nogen Beslutning. Maaske vilde han se forundret paa hende og slet ikke forstaa, hvad hun vilde.

Saaledes gik Tiden, og endelig hørte hun Gerhard komme ned ad Trapperne. Strax derpaa kom han ind, gik lige hen til hende, tog hendes Hoved mellem sine Hænder, og kyssede hende.

„Hilda, hvor blev der af dig igaar aftes? Jeg søgte dig overalt. Hvem skulde jeg vel give min Bufet uden dig? Men min Dame var intersteds at stude!“ Han afventede ikke hendes Svar, men satte sig mageligt tilrette i den lille Sofa ved Siden af hende. „Sligt et Bal er dog anstrengende! Jeg føler det endnu i alle Lemmer. Hvorledes er det med dig, Fætter?“

„Meget godt“, svarede Rudolf tørt uden at se op fra Bogen.

„Det tror jeg vel! Det staar ikke paa for den, der kan indhylle sig i en Siegfriids hornhaarde Hud, han anfægtes hverken af Lyst til Dandsens Glæder, eller Ejsjonhed eller lignende materielle Ting.“

Rudolf blev rød. „Hvad du snapper for dumt Toi!“ udbrød han ærgerlig.

„Nu, nu“, htrede Gerhard godmodig og sogte at formilde ham, da han saa, at han havde saaret dybere, end han vilde; „jeg mente det ikke saa slemt, — tilgiv mig! Skal vi da aldrig spise Frokost idag“, fortsatte han, idet han vendte sig til Hildegard, „jeg er strækkelig sulten efter alle Gaarsdagens Anstrengelser. I det Samme lod Kloffen, og Mathilde kom ind.

„Dronningen skrider frem, og Alle følge hende!“ deklamerede Gerhard, idet han reiste sig og gik efter hende ind i det tilstodende Bærelse, hvor Frokostbordet var dækket. Rudolf og Hildegard fulgte efter. Mathilde undlod at svare ham, hun saa noget bleg ud. Kort efter samledes nogle af Gæsterne, der vare blevne over om Natten, og da Fru Hældringen var for træt til at vise sig, saa var Mathilde Bærtinde i hendes Sted. Hun gjorde dette med megen Anstand og Elskværdighed. Rudolf sad ved den nederste Ende af Bordet, og hun følte, at hans alvorlige Blik altid hvilede paa hende, naar hun livlig converserede Herrens omkring sig. I Løbet af Formiddagen reiste alle Gæsterne, og Enhver var overladt til sig selv indtil om Aftenen.

Først om Aftenen, det var jo Aarets sidste, samlede Familiens Medlemmer igjen. Gerhard spurgte, om de ikke som sædvanlig skulde lade Noddestaller spomme, og dertil knyttede Planer for det kommende Aar*). Rudolf syntes, det var allfor barnagtigt, men maaste netop derfor reiste Mathilde sig strax og kom kort efter tilbage med en Staal fuld af Vand og en Vokstabel. Gerhard star den i smaa Stykker, Hildegard hentede imidlertid forgyldte Nodder ind fra Juletræet, og snart vare begge Sofrens i færd

med at dele Nodder og indrette dem til smaa Skibe. Rudolf deltog ikke i Arbeidet, han sad og saa i et Album, men da Mathilde pludselig udstodte et lidet Skrig, — hun havde staaret sig i Fingeren med Kniven, — tog han den uden at sige et Ord fra hende og begyndte at dele Nodderne, som om dette var et Arbeide, der tilkom ham. Hun saa lidt fornærmet paa ham, men han vedblev at være taus.

Man var snart færdig med Udrustningerne; Gerhard tog sex Skibe, hvori han allerede havde stillet Vokst, og satte dem paa Vandet. „Om vi skulle træffes i Heidelberg i Sommer og gjøre en Reise sammen“ — sagde han, „dette er Far og Mor og Sofrene, de ligge i Havn paa den ene Side; Rudolf og jeg ere paa den anden Bred.“

Skibene bleve stødte ud, alles Dine fulgte dem. De nærmede sig langsomt hinanden og syntes at skulle træffe sammen. Gerhard vilde netop udstode et Triumfraab, men idetsamme stødte Hundens, der som sædvanligt havde sneget sig ind, til Bordet, og hans Skib kantrede, og Lyset sluffedes i Vandet.

„Gerhard!“ raabte Moderen forstrækket, „dit Skib er sunket!“ Han lo, tog det op af Fadet, lod Vandet rende ud af det og forsogte igjen at tænde Vokstet, for at lade det begynde Farten paany. Men det var for vaadt og vilde ikke brænde. „Det hjælper ikke“, sagde han, og fastede det bort, „jeg maa være udelukket fra dette behagelige Selskab, og det er Hundens Skyld. Der ser man, hvorledes Ens Venner kan styrte En i Fordærvelse! — Du er dog ikke blevet angstelig, Mama?“ sagde han til sin Moder, der saa ganske bedrøvet ud.

„Det var dog ubehageligt, at det netop var dit Skib!“ svarede hun.

„Men Mama, du er da vel ikke over-

*) En lyst Skit.

troist", jagde han halvt bebreidende, halvt spogende.

„Lad os forsøge det engang til", sagde hun.

„Nei nei", raabte han, „bort med den Ulykkesprofet! Rudolf, den vise Mand, har Ret som altid — det er altsammen Barnagtighed og Sludder for ikke at sige noget Bærre." Han ringede paa Tjeneren og bad ham bringe det ud.

Kort efter slog Kl. 11. Præsidenten tog efter gammel god Skik en Postille og læste høit en Prædiken, der handlede om Aarets Slutning og alle Tings Forjængelighed. Den var vistnok skrevet i en noget rationalistisk Aand, men den opfattede Livet alvorligt og stemte Tilhørerne ligesaa; især sølte Gerhard og Moderen sig grebne.

Da Præsidenten sluttede, lod Kirkeklokkerne og forkyndte det nye Aar. Man omfavnede hinanden og onstede et godt Nytaar. Fru von Helledringen holdt Gerhards Haand i sin, saa ham inderligt ind i Øinene og bad ham at blive fornuftig og forsigtig og tænke paa, hvor bedrovet hun vilde blive, dersom der hændte ham noget Ondt. Han lovede hjærligt spogende at gjøre sit Bedste og unddrog sig tilsidst hendes Rjærtegn, idet han leende gjorde opmærksom paa, hvor nødvendigt det var at faa Nattero ovenpaa den foregaaende Aftens Anstrængelser, om han ret skulde efterkomme hendes Formaning, om at være forsigtig.

Nytaarsdag gik temmelig stille hen. Til Middag kom Præsten og blev der om Aftenen. Gerhard begyndte at tale med ham om naturvidenskabelige Ting, og Præsidenten hørte med Fornoielse paa dem; thi hans Søn lagde grundige Kundskaber for Dagen. Rudolf blandede sig ogsaa af og til i Samtalen, men i dette Punkt var Gerhard mere udviklet end han. De unge Piger sad og spæde

ved et Sidebord. Da Hildegard reiste sig for at ordne Tjebordet, benyttede Rudolf dette Dieblif til at nærme sig Mathilde. Han vilde faa gjerne tale alene med hende, og det var den sidste Aften; den næste Morgen skulde de to unge Mennesker igjen afsted.

Han satte sig ligeoverfor hende og bladede i et Album, som laa der. Hun mærkede hans Hensigt og forstod sig sig bag stolte Blikke, men han havde nu foresat sig at bryde Isen.

„Mathilde", begyndte han, „føler du dig virkelig lykkelig ved saadanne tomme Fornoielser og sliq Underholdning, som du har været optaget af i den sidste Tid?"

„Hvorfor ikke?" svarede hun undvigende, „jeg mener, at det er Ens Pligt at gjøre sine Gjæster Opholdet saa behageligt som muligt; man har selv den største Fornoielse deraf."

„Det er noget Andet", svarede Rudolf. „Det kan opnaaes ved et venligt, opmærksomt Bæsen, dertil behøves ikke den forcerede Livlighed, som du ved saadanne Leiligheder viser. Bær ikke vred, fordi jeg siger dette, Mathilde; det gjør mig ondt at se dig saaledes, du er altsor god til at spille en saadan Rolle. Hvorledes kan du med din klare Forstand og dit dybe Gemyt finde Behag i saadanne trivielle Talemaader, som jeg ofte hørte dig lytte til og besvare?"

„Hvorledes kan du falde paa at iagttage og belure mig saaledes?" spurgte hun vred, og Blodet steg hende op i Kinderne.

Han tog sig sammen, for ikke at blive ligesaa heftig.

„Have vi ikke været Venner fra Barndommen? Har ikke en Ven den Forretting at turde gjøre den Anden opmærksom paa det, der er urigtigt?"

Sandheden af hans Ord og hans

ualmindelige Mildhed, der klædte ham saa godt, gjorde Indtryk paa hende; han saa paa hendes let bevægelige Ansigt, at hendes Hovmod var besejret. "Jeg for min Del kan kun grunde mit Venskab paa Fortrolighed og fuldkommen Oprigtighed — naar disse to Ting mangle er det efter min Anskuelse en Bygning uden Fundament, som ethvert ydre Stød kan omstyrte. Jeg ved, du tænkte ligesaa før — er det blevet anderledes nu? Sætter du mer Pris paa Emigrere, end paa en oprigtig Ven?"

"Jeg forstaar ikke, hvad du mener Rudolf, og hvad der bringer saadant Hjernesvind til at opstaa hos dig. Jeg sætter Pris paa Oprigtighed, og det er mig ufatteligt, hvad jeg egentlig har forbrudt, og især mod dig. Jeg tilstaar, at det ærgrede mig, naar du tilfaste mig vrede, bebreidende Blifft; det var virkelig meget urigtigt af dig", tilføiede hun bebreidende.

"Jeg gjorde det blot, fordi jeg fandt, du nedværdigede dig i disse Menneskers Selskab, der ligne dig saa lidet."

"Rudolf, jeg er ikke Filosof, som du."

"Og dog have vi sluttet Forbund om at stræbe efter det Høieste og Edleste, et Menneske kan naa. Har du glemt vort Valgsprog? — Vilde du ikke trænge igjennem Sorg og Moie, og alle de jordiske Vanfæligheder, for at vinde de evige Goder?" Han talte meget alvorligt og inderligt.

"Dette Maal staar altid saa uklart og ufatteligt for mig, at jeg let taber det af Synne. Jo mere jeg kommer ind i Livet, desto mer flyde disse Sjælens Idealer sammen som tomme Luftsyner. Vis mig en Sti, hvorpaa jeg kan holde mig, en bestemt Vej, jeg kan gaa. Du ved, jeg er ikke en Natur, der forglemmer Virkeligheden for Drømmerier. Det er

vanfæligt at sætte Grændser for Dyden og en høiere Stræben."

"En rigtig Forstaelse, et ufældigt Hjerte finder dem let", svarede han. "Det vil ikke falde dig vanfæligt, naar du blot ikke bliver træt, Stien er din Samvittighed, har den været rolig i denne Tid?"

Hun rødmede paany. "Jeg maa vel give dig Ret, idetmindste ved jeg Intet at svare. Jeg vil forsøge at gribe det Rette, for ikke at lade mig rive med i Fornøielsernes Malstrøm. Men Rudolf", tilføiede hun bebreidende, — "det var heller ikke rigtigt af dig at være saa uvenlig mod mig."

"Vi maa arbeide med Alvor begge to", svarede han; "Gud vil hjælpe den Oprigtige."

"Jeg vil haabe det", svarede hun.

Hendes Ord gjorde ham meget lykkelig; han rakte hende Haanden over Bordet; "for at besegle disse nye Beslutninger!" sagde han.

"Ja, jeg vil forsøge, om jeg kan blive alvorligere og idetmindste mindre overmodig. Men tænk nu ogsaa paa dit eget Overmod, Rudolf, det kan være et stort Spørgsmaal, hvem af os der besidder mest af denne Egenstaa", tilføiede hun.

Han nikkede venligt, og den lille Sky mellem dem var forsvunden.

I Lobet af Vinteren fandt alle virkelig Leilighed til at prøve, hvor faste deres gode Forsætter vare. Hvor ofte fulgte ikke gjentagne Nederlag efter en Seier, hvor slappedes ikke lidt efter lidt Lyften til at overvinde sig selv! — Mindst var dette Tilfældet hos Rudolf. Af Naturen udrustet med en energisk Karakter, en høitstræbende Aand og et alvorligt Had til alt Lavt, var han ikke udsat for saa mange ydre Fristelser, som andre unge Mænd; derimod steg — ham

selv ubevidst — hans Selvfolelse til den Grad, at det blev trykkende for de fleste af hans Bekjendte. Især traadte denne Folelse af Overlegenhed frem ligeoverfor Gerhard, og det inderlige Forhold mellem dem led derunder. De solte det, dog uden at udtale sig for hinanden, — Rudolf skrev det paa Gerhards Tilboielighed til letsindig Dmgang, der naturligvis ikke tiltalte ham, — Gerhard paa Rudolfs Hovmod, der syntes ham saa meget ufordrageligere, jo mere han blev søgt og afgjort af Andre, dels paa Grund af sin personlige Elstværdighed, dels ogsaa paa Grund af sin hele Stilling. Gerhard tog sig forovrigt alvorligt sammen dette Hjerdingaar. Hans Faders Sorg og Bekreidelser havde gjort saa meget Indtryk paa ham, at de for en Tid bevarede ham for lignende Udseelser, og Præsidenten havde den Tilfredsstillelse, at hans Søn virkelig holdt sit Løfte; men til stor Krænkelse for Gerhard tilskrev han dette mere Rudolfs gode Indflydelse, end hans egne Bestræbelser, og det var ikke nogen let Prove at tie til den overlegne Maade, hvorpaa Rudolf optog dette.

Mathilde paa sin Side forsøgte imidlertid at gaa fremad paa Selvovertindens Vej, som hun engang havde fundet saa skøn, men hendes livlige Sind rev hende med sig, og hendes Sjæl, der ikke havde let for at fordybe sig i Idealer, lod sig fængsle af alle de behagelige jordiske Ting, der omgave hende. Hun ønskede ofte at blive stillet paa en alvorlig Prove, hvorved hun haabede at kunne give et glimrende Bevis paa Oprigtigheden af sine Følelser; hun var aldeles overbevist om, at hun skulde seire i de store Ting, — i Smaating, mente hun, var det kun en urigtig Spilten af Kræfter. Man maatte ikke lægge for stor Bægt paa dem, mente hun, ellers stod

man i Fare for at blive pedantisk. Hun vidste endnu ikke, at kun den, der er tro i det Smaa, kan være det i det Store, og uden at ane det, fjernede hun sig lidt efter lidt fra det adle Maal, hun havde stillet sig; Verden var altfor tilløkkende.

Hildegards Konfirmationsundervisning holdt hende inden bestemte Grændser, hvilket var meget velgjørende for hende. Hun havde mange indre Anfægtelser, og da hendes Konfirmationsdag kom, var hun meget forsagt. Hun solte slet ingen Kraft til at holde sit Løfte og tænkte, at der var dog vist ikke en af de andre unge Piger, der bragte Gud et saa svagt og ufuldkomment Hjerie.

Hendes Faders rørte Alvor, hendes Moders kjærlige Omhed, Pastorens Ros, gjorde hende kun end mer bedrøvet, og uvilkaarlig maatte hun tænke paa Jesu Ord til Farisæerne, at de syntes fromme for Verden, men vare indvortes fulde af Hylleri og Ondskab. Dersom Nogen kunde se ind i hendes Hjerte, vilde han ikke finde hende bedre! — Inden hun gik til Kirken, knælede hun ned og bad inderlig til Gud om Naade, og hun solte sig trostigt tilmode, da hun afslagde Troesbetsjendelsen for den forsamlede Menighed. Forløsningen fra Døden og Djævelens Magt ved Jesu Kristi Blod udslettede jo alle hendes Synder og gjorde hende fra en fortabt Synderinde til et saligt Guds Barn. En deilig Fred kom over hende med denne Overbevisning, og i det hellige Sakramente, som hun nød strax efter Konfirmations-Handlingen, besegledes denne Tro.

Hendes Forældre og Søskende og Rudolf node ogsaa Sakramentet; de to unge Menneker vare i den Anledning komne hjem Dagen i Forveien. Da de kom fra Kirken, luskede Hildegard sig inde paa sit Værelse for at takke for den

Velsignelse, som Gud idag havde givet hende og for endnu engang at gjentage det idag aflagte Lofte. Hun vilde saa gjerne forlade Verden og tjene ham alene; men hvorledes?—Der var et Raad i hendes Sjæl; men hun haabede at faa Hjælp fra oven.

Festdagen hengik roligt og stille; Præsidenten betragtede Konfirmationen og Altergangen som altsor alvorlige og helige Handlinger, til at han skulde tillade verdenslige Fornoielser i disse Dage.

Brødrene rustede sig til Afreisen til Heidelberg, hvoraf Gerhard var aldeles optaget. Hans sværmeriske Kjærlighed til Naturen og Studentertilivet i denne By, som hans Fantasi udmalede sig saa poetisk, gjorde, at han tænkte sig dette Ophold som den høieste Lykke. Rudolf glædede sig ogsaa, men havde i Anledning af Gerhard nogle Betyrninger, som hindrede ham fra at gaa ind paa dennes begejstrede Planer. Da Fru von Helldringens Husbred, der af Naturen var meget svag, havde lidt ved Vinterens Fornoielser og trængte at styrkes, saa blev der talt om en Kur i Baden-Baden og tænkt paa at forbinde dette med en fælles Rejse.

Begge Døtrene skulde ledsage Moderen did, og paa Tilbagereisen vilde Præsidenten træffe sammen med dem i Heidelberg, hvor man skulde tage et længere Ophold, og sammen med Brødrene besøge den smukke Omegn. Gerhard og Rudolf havde den Plan i Høstferien at foretage en længere Fodtur gennem Schwarzwald ind i Schweiz, og disse Fremtidsudsigter vare saa lokkende, at Skilsmisjen denne Gang ikke blev saa tung; om otte Uger skulde man sees igjen.

Disse otte Uger bragte imidlertid mange uventede Kampe, — i Helldringen for Hildegard, der fra nu af blev

betraktet som voksen, skjønt hun nylig havde fyldt 16 Aar. Der var ikke mere Tale om at kunne blive borte fra Selskaberne i Nabolaget, og hvormeget hun end anstrengte sig for at forhindre det, saa følte hun, at det adspredte hende, gjorde hende lunken i hendes Andagt og uimodtagelig for Guds Ord og sjernede hende fra Herren. Ligesom hun aflagde Krusifiget, naar hun skulde i Selskab, saaledes forekom det hende ogsaa, som Frelserens Billede forsvandt af hendes Hjerte, naar hun hengav sig til Fornoielser. Til andre Tider var hun tilboielig til at holde denne sin Følelse for overdreven og Mathildes harmlose Glæde for det Rette. Saaledes kom hun ofte i Modsigelse med sig selv og følte sjelden indre Fred.

Hun længtes efter at komme i andre Omgivelser og glædede sig til den paa-tænkte Rejse i det Haab, at Gerhard, som hun med blind Tillid saa op til, maatte kunde give hende et godt Raad om, hvorledes hun skulde forene Kristendommen med Livet i Verden. De Sympathiserede jo saa ofte i deres Følelser, kun at han vidste Alting saa meget bedre og naturligtvis ogsaa selv var meget bedre end hun.

Hun havde rigtignok ingen Anelse om, hvorledes det i denne Tid saa ud i Gerhards Sjæl; i den første Tid havde han sendt fuldstændige Dagbøger hjem, som indeholdt begejstrede Beskrivelser over den skjønne Omegn og deres Liv i Heidelberg; efterhaanden vare vel hans Breve blevne kortere og sjældnere, men man var vant til, at hans første Begejstring over nye Ting lidt efter lidt tabte sig, og Hildegard følte sig overbevist om, at den nok vilde vende tilbage, naar de mødtes, og han kunde føre dem omkring i Heidelberg; dette Tidspunkt traf dog længere ud, end hun havde troet.

Det var allerede over tre Maanedere,

siden Gerhard og Rudolf vare komne til Heidelberg. De boede meget smukt tæt ved Neckaren. Rudolf havde ikke stiftet nogen Bøjsendtskaber, men Gerhard nød sit Studenterliv i fulde Drag.

Paa sine Studier tænkte han kun lidt; — hvem gjør vel det det første Semester i Heidelberg? — i det Høieste en saadan Philisternatur som hans Fætter, der havde opstillet sig den Grundsætning til Rettesnor: Først at gjøre det Nødvendige, derpaa det Nyttige, og saa først det Behagelige. Gerhard lod sig ikke holde tilbage af saadanne Skranker. Naar han ikke var sammen med Venner, som han havde i Maszevis, — streifede han i hele Timer alene om i Bjergene fulgt af sin Hund. Han kunde ikke blive trætt af at beundre Naturens Skjønheder, og der gaves ikke en Udsigt, neppe et Træ i Heidelbergs nærmeste Omegn, som Gerhard ikke kjendte, og det var i denne Tid, han skrev de begejstrede Breve til Hjemmet.

Hans modtagelige Sjæl gav imidlertid snart Rum for andre Indtryk. Alle Mennesker troede han godt om og sluttede nære Forbindelser med Folk, der vare ganske det Modsatte af, hvad han ansaa dem for. Vel bevarede han en vis Selvstændighed ligeoverfor dem, hans naturlige Uvillie mod Alt, hvad der var lavt, byggede et Slags usynlig Skillevæg mellem ham og Underledesfjendene, som de ikke novede at nedbryde, men desto mer benyttede de sig af hans Godmodighed og Gavnildhed. Længe mærkede han ikke, hvorledes han lod sig rive med fra den ene Fornøielse og Udgift til den Anden, han levede formelig i en Rus og var næsten bange for at lade det komme til roligt Overlæg. Korrespondencen hjem blev ham vanstelig — han vidste ikke ret, hvad han skulde skrive om. Hans Moder bebrejdede ham stærkt hans U-

geghlbighed og for at bevise hende sin Kjærlighed, udsøgte han nogle af de smukkeste Prospekter fra Heidelberg og sendte dem hjem, indlagte i en kostbar, smagfuld Mappe. Hans Fader rystede paa Hovedet, det anede ham, at der var noget ideoen. Han skrev til Rudolf for at faa nærmere Besked om sin Sønns Liv, men erholdt kun et undvigende Svar.

Forholdet mellem de to Venner var i denne Tid blevet temmelig koldt. Rudolf brugte ofte sin Autoritet til at formane Gerhard til at være slittig og forsigtig, men han gjorde dette paa en saa selvgod og overlegen Maade, at Gerhard ofte følte sig krænkert, og omdøjsjønt han indsaa, at det var hans Pligt at overvinde sig selv, og han virkelig ogsaa ofte gjorde det, saa søgte han dog at undgaa saadanne Udtalelser.

Dertil kom ogsaa, at mange af hans Kamerater spottede over dette Menneske, der af egen Magtsuldkommenhed hovmestererede ham, og lidt efter lidt blev det til, at Gerhard trak sig tilbage fra Rudolf. Denne følte sig dobbelt saaret, fordi han var sig sine gode Hensigter bevidst og fandt det overensstemmende med sin Værdighed at vise sig koldere, end han egentlig var. Det var ofte hele Dage, de ikke saa hinanden, de spiste ikke mere sammen, havde Intet fælles mer, det var rent tilfældig, naar de mødtes.

Endelig nærmede den Tid sig, da Fru Helledringen skulde tiltræde sin Baderreise. Gerhard fik et Brev fra hende, hvori hun meldte, at hun og hendes Døtre vilde indtræffe i Heidelberg; denne Gang var det kun paa Gjennemreisen, men fire Uger senere vilde Præsidenten komme efter, og de haabede da Alle at kunne være samlede nogen Tid i den smukke Universitetsstad. Udsigten til snart at træffe sammen med Faderen og til maaske at maatte give ham en Over-

figt over sine Bengeforhold greb Gerhard med pludselig Skræk. Indtil nu havde han saavidt muligt undladt at tænke paa Sligt, fordi han anede, at han vilde gjøre mindre behagelige Opdagelser, men hvor dybt han igjen var indviklet i Gjæld blev ham først tydeligt, da han begyndte at regne sammen. Han begreb ikke sig selv, hvorledes han havde været istand til at leve saa sorgløst, og det forekom ham mere og mere broget, jo mere han fordybede sig i det. Han begyndte flere Gange at regne paany i det Haab, at han havde taget fejl, men forgjæves, hans Gjæld var allerede voret til rogle tusinde Daler. Den værste Post var en Kaution for en af hans Kamerater, Edwin von Hofen. Halvt fortviolet skjød han alle Papirerne til Side, kuffede Striebordet og forlod sit Værelse, for at forfriske sig i det Frie og maaske finde en Udvei gennem denne Labyrinth.

Det var allerede ud paa Eftermiddagen, Solen begyndte at forgylde Taarnspirene, og lange Skygger faldt ned ad Bjergene. Gerhard gik opad den smale Sidevei til Slotsruinen og søgte sig en affides Bænk for at tænke over, hvad han nu skulde gribe til. Hadde han blot Nogen, som han kunde spørge om Raad! Men der var ikke en af hans nye Venner, han havde den Tillid til, og hans Stolthed oprørte sig mod at betro sig til Rudolf. Det var en altfor stor Ydmygelse, den lyntes ham uudholdelig! Men hvorfor skulde han vende sig? Mangfoldige Planer og Tanker for gennem hans Hoved; snart følte han Anger og Selvbebrejdelser, i Særdeleshed naar han tænkte paa sin Fader, snart trostede og undskyldte han sig selv med, at det var ikke værdt at tage sig saadane Bagateller saa nær.

Solen var allerede gaaet ned, og endnu sad Gerhard fordybet i disse Tanker.

Duggen faldt stærkt, han folte en let Kulderkysten og reiste sig. Da faldt der noget tungt ned ved hans Fodder og forstærkede ham næsten, — han saa efter, hvad det var, og fandt en døende Fugl. Han tog den op, og saavidt han kunde se, var det en vild Due — endnu nogle sidste Trækninger, og den var død. Hvoraf kom det, at Gerhard blev saa grebet af dette Søn? Det var jo ikke det første Dyr, han saa ds! Men i dette Dieblis, da alle hans Følelser vare i saa stærk en Bevægelse, da hans Sjæl havde tvivlet og kjæmpet om Ret og Uret, var det, som om denne lille Fugl var jendt for at bringe ham en alvorlig Advarsel. „Det er den Vei, du ogsaa engang skal gaa“, sagde hans Samvittighed, „og hvorfor skal den føre dig? Mon til Himlen?“ — Som ved et Trylleslag kom ganske andre Tanker over ham, og han satte sig atter og hengav sig til dem. „Hvad sagde Thomas a Kempis i den Bog, der gjorde saa dybt Indtryk paa mig — lod det inden i ham — var det ikke Meningen der, at alt Fordiel er Stov, og det ene Nødvendige er at vinde Kristum? — Jo saaledes var det — at vinde Kristum! Jeg ved det jo for længe siden — jeg tror det ogsaa! — hvorfor handler jeg ikke derefter? — Jeg har ikke tænkt paa det, jeg har glemt det. O, jeg glemmer Alt, jeg glemmer tilsidst min evige Salighed.“ Erkjendelsen af hans Synder kom over ham som en Storm, og med den en bitter Anger. Med Oprigtighed og Streng- heds foreholdt han sig selv alle sine Overtrædelser, sin Ulydighed mod Guds Bud og sin vorende Ligeegyldighed med sin Frelser og gav ikke mere efter for den undskyldende indre Stemme, — da faldt der endelig som en Lysstraale ovenfra ind i alle hans Sorger: Der er En, som hjælper dig, som ikke forlader dig

hverken i Liv eller Død — Jesus Kristus. Men gjør Alvor af at lære ham at kjende, hvem ved, hvor lang Tid der er givet dig! — Og han bad, som han ikke havde bedet paa længe, maatte aldrig; thi hans barnlige, men for det Meste slumrende Tro var pludselig vaakt ved et Blik i hans eget syndige Hjerte. Nu vidste han, hvad han havde at gjøre: først Bød, saa Bekjendelse. Endnu idag vilde han fortælle Rudolf Alt og høre hans Raad. (Fortsættes.)

Dr. Martin Luther.

(Af E. G. W. Keyl).

(Fortsættelse).

Da nu Keiser Karl V's Ankomst til Tyskland ventedes og derved ogsaa et Forsøg paa at bilægge Religionsstridighederne, saa onskede mange, at man forhen kunde faa udjævnet Uenighederne om den hellige Nadverd. I dette Diemed indbød Landgrev Filip af Hessen, Begynderen af alle saadanne Unionsforsøg. Luther og andre Theologer til en Religionsforhandling i Marburg. Luther svarede, at han vilde indfinde sig for at vise, at han var tilbøielig til Fred, men han lovede sig ingen god Udgang af Sagen; thi han troede, at Zwingliske Tilhængere vilde bruge Vist. Samtalen varede flere Dage, og skjønt Schweizerne eller de reformerte Theologer i alle andre afvigende Artikler gave efter for de Lutheriske og tilbagesaldte skriftligt, saa stode det dog ikke i Artiklen om den hellige Nadverd, hvorfor den videre Samtale derover blev udsat til en senere Tid. Luther viste sig venlig mod de reformerte Theologer og talte dem Haanden; men deres Begjæring om at erkjende dem som Brodre vilde og kunde han ikke efterkomme, for at Ingen dermed skulde tænke, at han og hans Venner billigede deres afvigende Lære. Hvor lidet de fortjente det kristelige Brodernavn, og hvor rigtigt Luther havde gjenneføjet deres Vist, Hylteri og Bedrag, der omgiver den løgnagtige Beretning Vidnesbyrd, som de udbredte offentligt, at de nemlig havde overvundet Luther i Marburg. Ligesom Satan paa denne Maade søgte at forhindre Luthers Lære ved Lagn, saaledes forjogte han det ogsaa ved aabenbar Vold; thi Pavedømmets Fortjæmpere besluttede paa Rigsdagen i Speier i Aaret 1529, at paa alle Steder, hvor den lutheriske Lære endnu ikke var indført, der skulde den heller ikke indføres i Fremtiden, og der, hvor man allerede havde bekjendt sig til denne Lære, der skulde dog den offentlige Festslygholdelse af den hellige Nadverd ikke tilstedes. Mod denne ugudelige Undertrykkelse af Luthers Lære protesterede Kurfyrsten af Sachsen, Johan den Bestandige, i Forening med de andre Fyrster og Stæder, hvori blandt ogsaa nogle Reformertfindende befandt sig; og de fik deraf Navnet Protestanter. Keiserens fiendtlige Modtagelse af deres Sendemænd foranledigede en videre Raadslagning over Spørgsmaalet, om de, ifald en Religionskrig opkom, ogsaa paa sin Side skulde slutte et Forbund indbyrdes og gribe til Vaaben. Men Luther fraraadede Fyrsterne dette med alt Eftertryk i sit Skrift: „Om det Nærværende.“ Heraf ser man,

hvilken stammelig Uretfærdighed det er at betegne Luther som Ophavsmand til den Religionskrig, som siden udbrød.

Bed denne Tid klagede Luther over, at paa den ene Side rasede de Pavelige med Ild og Sværd og al Djævelens Magt mod Evangeliet, paa den anden Side dreve fortrædelige Sværmeraander og hidstige letsindige Hjerter sit Spil med al Djævelens List mod det, og han føier til: „hertil kommer endnu Utaknemmeligheden og Foragten fra Flere iblandt os“ (Luth. Werke. XIV, 184).

Derover optændtes Luther til saadan Iver, at han i Begyndelsen af Aaret 1530 holdt en streng Bodsprædiken i Wittenberg og erklærede offentligt, at han herefter ikke mere vilde prædike, hvilket han ogsaa undlod at gjøre en Tid. Overhovedet bleve hans Klager altid hyppigere og stærkere over, at det guddommelige Ords Sæd, som paa de fleste Steder saa rigeligt var udsaaet, har saa liden Frugt (Lut. 8). Men han siger ogsaa: „Er dette vedersfaret Guds Søn, Kristus, den helligste Prædikanant, hvad Under er det da, at det samme vedersfaret Johannes den Døber, Apostlerne og os i vore Dage (L. W., Halle XVIII, 488). Naar man dog ser, at ogsaa der, hvor Guds Ord læres rent, Mange ikke leve derefter som Guds Børn, saa skal man vogte sig for at laste det, vogte sig for at give Gud og den rette Lære Skylden, da Skylden dog alene er hos Menneskene, naar Guds Ord bliver uden Frugt, saa at de ikke tro og blive salige.“

Paa den forestaaende Rigsdag i Augsburg skulde atter et Forsøg gjøres paa at udjævne de Religionsstridigheder, som vare opkomne med de Pavelige. Kurfyrsten af Sachsen indsendt sig ogsaa der Iehsaget af Melanchthon og Justus

Grunde blive tilbage paa Slottet Ro burg. Melanchthon forfattede paa Opfordring den berømte augsburgske Konfession (d. e. Betsjendelse), som bestaar af 28 Artikler og indeholder de nødvendige Stykker af den kristelige Lære, navnlig i Forhold til de Pavelige. Bed denne Leilighed lagde Melanchthon ikke alene 17 af Luther forfattede Artikler til Grund, men alle Artikler bleve ogsaa efter Kurfyrstens udtrykkelige Befaling sendte Luther til Gjennemsyn og Godkjendelse; han gav dem sin fulde Tilslutning og bemærkede kun i Forbigaaende, at han ikke kunde træde saa let og sagte som Melanchthon; men han tilføiede ogsaa: „Kristus, vor Herre, hjælpe, at de maatte bære megen og god Frugt, som vi haabe og bede. Amen.“ Og dette skede ogsaa. Thi da denne Konfession den 25de Juni 1530 i en offentlig Rigsforsamling af alle det romerske Riges Stænder i de lutheriske Fyrsters og Stæders Navn blev overrakt Keiseren, forelæst med hans Tilladelse og derpaa i Afskrift og Tryk udbredt i mange Lande, saa fik Mange derved først den rette Oplysning om den lutheriske Lære, erkjendte sammes Overensstemmelse med den helige Skrift og den gamle Kirkes Lære og bekjendte sig dertil med Glæde. Derfor siger ogsaa Mathesius meget træffende: „Større og herligere Betsjendelse er ikke aflagt siden Apostlernes Tid end denne i Augsburg for det hele romerske Rige.“ Denne Konfession ved Siden af den af Melanchthon siden forfattede Apologi eller Forsvarsskrift og videre Forklaring har ogsaa den lutheriske Kirke siden den Tid og indtil nu erkjendt som et offentligt Betsjendelseskrift og erkjender ingen som sig tilhørende, „som ikke uden Undtagelse vil bekjende sig til alle Artikler i denne uforandrede augsburgske Konfession og dens Apologi“ [Apologien har ikke væ-

ret erkjendt som symbolisk Bog i den danske og norske Kirke]. Da nu ogsaa de Reformerte ligesom de Lutheriske paa en hylfende Maade ogsaa vilde underskrive denne Konfession, saa tilstedede ikke Lutheranerne dem det, fordi de Reformerte ikke havde villet tilbagekalde sin Ære om Nadværden; derfor indgav de Reformerte en særegen Konfession og bevidnede i forskjellige Artikler deri deres afvigende Ære og med det samme deres Adskillelse fra den lutheriske Kirke.

Medens alt dette foregik i Augsburg, var Luther i sin „Orken“, som han kaldte det, paa Koburg Slot ikke orkesløs, men tog vistnok Del i Alt; han gav kristelige gode Raad, rig Trost og kraftige Opmuntringer. Han bad dengang hver Dag tre Timer og sang daglig sin Heltefang: „Vor Gud han er saa fast en Borg“, (Synodens Psalmehog No. 171) hvilken Psalme han digtede paa denne Tid, efter den 46de Davids Psalme, og selv satte Melodi til; han modtog ogsaa ofte Afsløsning og den hellige Nadværd. Saaledes beholdt Luther altid en glad Frimodighed, endstjont han stadig var i ikke ringe Fare fra sine Fienders Side, og maatte ved Siden af mange legemlige og aandelige Fristelser føle Satans Næveslag ligesom ni Aar tidligere paa Wartburg. Han udarbejdede ogsaa under disse Omstændigheder flere vigtige Skrifter; navnlig oversatte han Profeten Ezekiel paa Tydsk og skrev en fortrinlig Udlæggelse af den 118de Psalme, som han kaldte sit *C o n f i t e m i n i* (d. e. sin Beskjendelse) og sin Yndlingspsalme, fordi han havde trostet sig ved denne i saa mangen Nød. Det 17de Vers af denne Psalme: „Jeg skal ikke dø, men leve og forkynde Herrens Gjerninger“, skrev han til sin Trost paa alle Vægge, for at han altid kunne have det for sinene.

Her skulle vi ogsaa omtale, at Luther ogsaa gjorde Begyndelsen til al den herlige Psalmedigtning i den lutheriske Kirke. Foruden den nævnte Psalme: „Vor Gud han er saa fast en Borg“, har vi af ham Psalmerne: „Nu bede vi den Hellig-Aand“ (Synod. Ps. No 4) „Gud være lodet nu og benedidet“ (No. 30) „Lovet være du, Jesu Krist“ (No. 79), „Vi tro allesammen paa en Gud“ (No. 2), „Fra Himlen kom en Engel klar“ (No. 82), „Fra Himlen hoit komme vi nu her“ (No. 74), „Behold os Herre, ved dit Ord“ (No. 148), „Kristus kom selv til Jordans Flod“ (No. 166), „Fader vor i Himmerig“ (No. 256), „Kom Hellig Aand, o Herre Gud“ (No. 277), „O Gud af Himlen se hertil“ (No. 325), „Af Dybsens Nød raaber jeg til dig“ (No. 157), „Vor Gud ei med os denne Tid“ (No. 384), og flere. Nogle har han forfattet, andre bearbejdet efter ældre Psalmer.

Efter Rigsdagens Slutning hentede Kurfyrsten Luther igjen fra Koburg og kom med ham til Wittenberg. Da man nu atter forhandlede om, hvorvidt de lutheriske Fyrster og Stender i Nodsfald skulde slutte et Forbund, raadede Luther ikke dertil, fordi man derunder sædvanlig sætter sin Trost og Tillid til Menneffene, hvorfor det gamle Testaments Profeter havde ivret saa meget mod saadanne Forbund.

I Aaret 1531 lod Luther en Advarsel udgaa til sine kjære Tydsk, at de ikke maatte hjælpe til at besjæmpe og at hindre Evangeliets rene Ære; dette Skrift gjorde et saadant Indtryk paa selve Keiseren, at der blev sluttet en almindelig Landefred i Aaret 1532, hvortil navnlig den fromme Kurfyrst Johan af Sachsen bidrog meget. Dennes kort derpaa følgende Død satte paany den lutheriske Kirke i dyb Sorg. Han hensov i Luthers

Nærberøelse i den Bekjendelse paa Kristum, som han havde aslagt to Aar i Forveien i Augsburg. Derom saavel som om andre Dyder hos denne Fyrste aflegde Luther mange mærkværdige Vidnesbyrd i to Ligprædikener, han holdt over ham. Kurfyrst Johan efterfulgtes i Regjeringen af sin retskafne Søn Johan Fredrik.

Luther vedblev usforandret at beskæftige sig med Guds Ord og udgav ogsaa i dette Aar mange herlige Skrifter. Blandt Andet skrev han da sine vigtige Summarier over Psalmerne, og det med usædvanlig Hurtighed, idet han i det Hele ikke brugte mere Tid dertil end sytten Timer. Hvilken god Kristi Stridsmand han har været, viser hans Prædikenen over Eph. 6: „Om de Kristnes Garnis og Vaaben“, og hvorledes han ogsaa med stor Veltalenhed priste Kjærlighedens Storhed, derom giver hans Skrift om 1 Joh. 4 Vidnesbyrd.

Da Luther havde erfaret, at Præsterne i Frankfurt ved Main lærte paa Zwinglis Vis om Sakramentet under det Foregivende, at der var ingen Forskjel mellem deres og Luthers Lære, og at de ogsaa forfastede Boden, saa skrev han i Aaret 1533 sit vældige og overbevissende „Advarselsskrift til Frankfurterne, at de maatte vogte sig for Zwingli og Zwinglis Lære“ og sagde i Slutningen af samme Skrivelse, hvor han giver en Undervisning om Skriftemaal: „Om tusinde og atter tusinde Verdener vare mine, saa vilde jeg heller tabe Alt, end jeg vilde lade det mindste Stykke af dette Skriftemaal komme bort fra Kirken.“

Til de Lutheraner, som paa denne Tid saa haardt vare trængte og fordrevne af Hertug Georg, sendte Luther flere kraftige Trøstebreve, og da han blev udfjældt af denne Fyrste som en Meneder

og Oprørsstifter, saa forsparede han sig kraftigt og med en Elias-Jver.

I Aaret 1534 fuldendte Luther under Guds særegne Bistand det store Værk: Oversættelsen af den hele Bibel paa det tydske Sprog, hvortil han havde gjort Begyndelsen 1517 med Oversættelsen af de syv Bødsfjalmer og siden gennem hine 17 Aar anvendt al Flid og megen Tid derpaa. De Vanskeligheder, som han havde at overvinde ved dette Arbejde, oversteg alle Forestillinger. Naonlig maatte han i det gamle Testamente ofte tænke i flere Uger over et eneste Ord og forespørge sig, hvorledes han skulde oversætte det fra det hebraiske i det tydske Sprog, ofte uden at kunne udfinde det. Med fuld Ret kalder derfor Mathesius dette Oversættelsesarbejde et af de største Underverker, som Gud har udrettet ved Luther; thi det forekommer en opmærksom Bibellæser ikke anderledes, end som om den Hellig-Aand ved Profeternes og Apostlernes Mund havde talt i det tydske Sprog. Derfor overgaar denne Oversættelse ikke alene de tidligere, som vare meget sjældne og dertil ganske uforstaaelige, men ogsaa alle senere Oversættelser ligetil den nyeste Tid, saa at ogsaa heri Luther altid bliver Mester og beholder Prisen for sit Arbejde. Gud har ogsaa skjænket dette Værk megen Belsignelse; thi ved Millioner Aftryk af denne Oversættelse er Guds Ord blevet udbredt ikke alene i Tydskland, men ogsaa ved Oversættelser af samme i fremmede Sprog i mange andre Lande. Dertil kommer, at ved denne Oversættelse er en rig Sprogkat uddannet, af hvilken saavel det eiendommelige og kraftfulde Kirkesprog er taget, som fremforalt findes i Luthers Skrifter, og hvorved ogsaa Grunden overhødet er lagt til det tydske Sprogs Fuldkommengjørelse.

I Aaret 1535 gjorde Gjendøberne

nht Uvæsen og forførte mange Menne-
sker; de forkastede det skrevne Guds Ord
og det hellige Prædikeembede; de paastode
paa en gudsbespottelig Maade, at der
intet Andet uddeltes i den hellige Nad-
verd end Brod og Vin; de udfældte
Øvrigheden og forte et vildt raat Liv.
Hær dreve de sit Uvæsen i Staden
Münster, indtil endelig deres Udfæ-
elser og Vold blev hindret med Vaaben-
magt. Men Luther spang Aandens
Sværd, nemlig Guds Ord, kraftigt og
saa mod disse Fiender af den kristelige
Kirke, idet han udgav flere Skrifter og
advarede troligt for disse Vilsfarelser og
for Kryberne og Smugprædi-
kanterne, eller for saadanne, som
uden ordentligt Kald opkastede sig selv
til Lærere for Menneffene.

Ved Enden af dette Aar kom en pave-
lig Udsending ved Navn Paul Ver-
gerius til Tydskland for at bebude en
fri Kirkeforsamling, som man saa længe
havde attraaet. Han kom ogsaa med et
kort Følge til Wittenberg og lod kalde
Luther for sig. Da nu Taler blev om
Konciliet, erklærede Luther, at Modpar-
tiet ikke mente dette alvorligt, og om et
saadant end kom istand, saa vilde man
der efter Sædvane besatte sig med unød-
vendige Ting, men ikke handle om Troen,
Retfærdiggjørelsen og om den rette En-
drægtighed i Aanden og Troen. Da
vendte Bergerius sig til sin Ledfager med
de Ord: „Han træffer Hovedstykket i
den hele Sag.“ Men Luther soiede til:
„Vi ere ved den Hellig-Aand blevne
visse i alle Ting og behøve aldeles ikke
noget Koncilium; men andre arme Folk,
som ere blevne undertrykte ved Eders
Thyranni, behøve det; thi I vide ikke,
hvad I tro. Nu velan, have I Lyft
dertil, saa bringer et istand. Om Gud
vil, skal jeg komme, selv om jeg vidste,
at I vilde brænde mig.“ Denne Berge-

rius blev ti Aar efter en ivrig Luthera-
ner; thi da han, i Haab om at blive
Kardinal, læste Luthers Skrifter med
megen Flid for at kunne gjendrive dem,
saa blev han derved saa overbevist af
Sandheden, at han nu ikke mere stred
mod Luther, men mod Pavedømmet.

Blandt de mange Skrifter, som Luther
forfattede i dette Aar, er især at mærke:
„En ensfoldig Maade at bede paa, for en
god Ven.“ Dette er en kort, men for-
trinlig Anvisning, hvorledes man skal
anvende til Von de tre første Hovedparter
af Luthers Katechisme.

Hvor beredvillig Luther var til at
byde Haanden til en Forening med de
Reformerte, forsaavidt den rene Lære
kunde bevares uskadt, ser man atter af
den saakaldte Wittenbergerskon-
fordinde (d. e. Enighed). Kort før
Vintse i Aaret 1536 bleve nogle refor-
merte Theologer, deriblandt Martin
Bucer, sendte til Wittenberg for atter
at samtale med Luther og de øvrige Theo-
loger angaaende Artikler om den hellige
Nadverd. I Indledningsstalen viste Lu-
ther, hvorledes han indtil nu havde
maattet tvivle, om Modpartiet havde no-
gen redelig Hensigt, og han erklærede
navnlig mod Bucer, at hvis han ikke
mente det redeligt, saa var det bedre gan-
ske at opgive Tanken om en Konfordinde,
for at det Onde ikke skulde blive endnu
værre, og Efterkommerne ikke saa Grund
til at sukke over et saadant Blændværk.
Da nu Bucer noget bestyrkt forsikrede,
at han havde en redelig Hensigt og søgte
at undskyldte, hvad der var skeet, saa for-
langte Luther, at de offentlig skulde til-
bagefalde den Lære, de hidtil havde fort
om Nadveren som ukristelig og love at
ville antage og foredrage den sande Lære
derom overensstemmende med den luther-
ske Kirkes; de maatte erkjende det rent
og utvetydigt, at i Sakramentet er Kristi

Regente og Blod væsentlig tilstede i Brød og Vin, om ogsaa den, som uddeler det, eller modtager det, er uværdig dertil. Disse og andre Punkter bleve derpaa sammenstillede af Melanchthon og samtlige understrevede af de reformerte og lutherste Theologer og offentligt oplæste paa Prædikestolen.

En Del af de Reformerte bevidnede sin Glæde over denne Konfordie. Schweizerne derimod vilde ikke antage den, men udgav paany et Skrift derimod. Men snart begyndte ogsaa Bucer igjen at vakte, ja endog Melanchthon og Andre, som holdt med ham, foretog sig i Hæmmelighed meget, hvorved de gjorde mange Afvigelser i den rette Lære og afstedfom derved stor Skade, og voldte derved Luther megen Betyrning i hans sidste Leveaar.

I Mæret 1537 holdt de lutherste Fyrster en Forsamling i Schmalkalden, hvor de understrevede de Artikler, som Luther paa Opfordring havde forfattet, og som vare bestemte til at forelægges for det almindelige Koncilium. Ogsaa disse schmalkaldiske Artikler har den lutherste Kirke [udenfor Danmark og Norge] optaget blandt sine Bekjendelseskrifter. Luther reiste ogsaa med til Schmalkalden og holdt der en meget vigtig Prædiken over de tre kristelige Troesartikler og over Matth. 4, 1 fl., hvori han giver en kort Oversigt over den hele Kirkehistorie, og viser, hvad Kristi Kirke saavel som dens Hoved, Kristus, og enhver Kristen har at lide af Djævelen, navnlig hvorledes han som en sort Djævel i de tre første Aarhundreder ved udsortes Tyranni fristede Kristenheden til Frafald fra Kristo, og da dette ikke lykkedes, derpaa som en hvid Djævel ansægte den med falsk Paaberaabelse af den helige Skrift med mange Slags Kjætterier, især det arianske, og hvorledes han ende-

lig som en gudfrygtig Djævel i Fæddømmet har ladet sig tilbede ved selvvalgte Gjerninger og Gudstjeneste, men hvorledes denne Gudfrygtigheds Maafe paa Reformationstiden ved Guds Ord blev ham afreven og hans Magt over alle ham fratagen for dem, som tro dette Ord.

Endnu under sin Nærværelse i Schmalkalden blev Luther angreben af heftige Stensmerter, saa at han selv og andre saa Døden nær. Alle tilstedeværende Fyrster og Herrer besøgte ham, og da hans fromme Kurfyrste traadte til hans Smertensleie, sagde Luther til ham i profetisk Mænd, at efter hans Død vilde der opstaa Uvedragt paa Universitetet i Wittenberg og hans Lære blive forandret; thi allerede dengang var Melanchthon mistænkt for, at han af falsk Kjærlighed til Fred let vilde afgive fra den strenge Sandhed. Kurfyrsten, hos hvem Luthers Ord vakte megen Betyrning, erklærede ham fast og bestemt, at skjønt han vel vidste, at Universitetets Opsving grundede sig paa Melanchthons Lærdom og Ros, saa vilde han hellere give Slip paa denne end lade Sandheden lide noget Afbræk, om endog Universitetet skulde gaa ind. Herpaa trostede han den syge Luther med de Ord: „Vor kjære Herre Gud vil for sit Ords og sit Navns Skyld være os naadig og lade Eder, kjære Fæder, beholde Livet.“ Da han havde sagt dette, vendte han sig bort; thi Dinene brast i Graad.

Men da Smerterne altid blev heftigere, saa begjærede Luther, at man skulde bringe ham til Wittenberg; dette skede efter Kurfyrstens Villie i dennes egen Bogn; en anden Bogn fulgte efter med de fornødne Ting til Pleie for den kjære Patient. Desuden fik to fyrstelige Livlæger Befaling til at følge med og sørge for hans Helbredelse. Da han forlod

Schmalkalden, befalede han sig i Kirkens Forbøn og aslagde en kort kristelig Bekjendelse: Han vilde blive fast ved den Herre Kristo og ved hans Ord, og han vidste i sit Hjerte ingen anden Retfærdighed, end Jesu Kristi dyrebare Blod, som renser ham og Alle, som tro derpaa, fra alle Synder alene af Naade, saaledes som hans Bøger ved Siden af den augsburgiske Konfession frit bekjendte det. Ved Afsseden tiltraabte han sine Venner: „Gud opfyld Eder med Had til Pavven!“ det vil sige, de skulde ikke lade sig forvirre ved Pavens Lærdom, men blive offentlige Fiender af dette Afguderi bestandig indtil Enden. Han havde allerede gjort sit Testamente paa Vognen og holdt sig beredt til at modtage sin kjære Herre Kristum med Glæde, naar han kom for at modtage ham. Se, da reddede Herren ham endnu efter elleve smertefulde Dage fra al Sygdom. Dette skede i Lambach, en liden Landsby ved Thüringer-Wald. Derfor skrev han der, fuld af Lov og Tak til Gud, de Ord: „Dette er mit Bnuel; der har Herren aabenbaret sig for mig,“ ligesom Herren engang velsignede og befriede Patriarken Jakob fra Faren, da han kjæmpede med Herren (1 Mos. 32, 30). Da man spurgte ham, hvilket Middel det var, som havde helbredet ham fra Stensmerterne, svarede han: „Bønnen; thi i alle kristelige Menigheder“ — sagde han — „har man hjertelig bedet for mig efter St. Jakobs Befaling Kap. 6, 14. 15.“

I Gottha traf Afssendinger fra den reformerte Kirke i Hoilandet, Bucer og Lycosthenes, ham; disse skulde rejse til Schmalkalden for at faa fremmet den i forrige Aar afsluttede Konkordie. Skjønt Luther endnu var temmelig svag, saa lod han dem dog komme til sig og talte venligt med dem. Blandt Andet sagde

han, at det var det Bedste for Sagens Fremme, at de herefter taug stille og lærte ret og bekjendte frit og uden Dmsvøb: „Kjære Venner, Gud har ladet os falde; vi have taget feil, lader os nu beslitte os paa at lære ret; thi med Dmsvøb lader det sig ikke gjøre. Man kan heller ikke stille Folks Samvittighed med saadanne Dmsvøb; Gud vil ogsaa angaaende Læren holde et strengt Regnskab med os, derfor tør vi intet hylle for Gud i vort Embede.“ Af denne hele Samtale saavel som af flere af Luthers Breve fremgaar det tydeligt, at de Reformertes Foregivende, at Luther denne Gang havde vendt sig til deres Lære, er ugrundet; thi skjønt han ifølge Kjærligheden viste al mulig Mildhed og paany haabede det Bedste, saa veg han dog i selve Læren ikke en Haarsbred af fra sin tidligere Bekjendelse.

Efter at Luther igjen var kommen sund og frisk hjem til Wittenberg, blev han fremdeles ivrig ved med Bøn, Studering, Forelæsninger og Prædiken. Navnlig udlagde han fra Prædikestolen Kristi Afstedstale efter Joh, 14 — 16 Kapitel, hvilken Udlæggelse Kaspar Creuziger har affrevet og udgivet i Trykken. Dette Skrift erklærer Luther selv for den bedste Bog, han har forfattet, men foier ydmygt til: „Skjønt jeg ikke har udført den, men Creuziger har vist sin store Forstand og omhyggelige Flid dermed.“

Medens nu Luther havde taalelig Fred for udbortes Fiender og med Glæde saa, at de ikke udrettede meget med al deres Tnyssen og Trods, og at derimod altid flere og flere Stæder og Lande antog Evangeliet, saa opstod i Aaret 1538 en hemmelig Tvist blandt hans egne Disciple; dette bekymrede Luther meget; thi falske Lærere optraadte, hvilke vilde fortrænge Loven og Læren om gode

Gjerninger ud af Kirken og alene bringe Folket til Bod ved Prædiken om Kristo den Korsfæstede, hvorfor de bleve kaldte Lovsformere og Antinomianere. Men da Stifteren heraf, Johan Agricola, ikke efterkom Luthers Opfordring til offentligt at forsvare sine Skrifter, som han udgav uden at nævne sit Navn, saa Luther sig nødsaget til at modarbejde denne farlige Vildfarelse i Skrifter og Disputationer. Dengang sagde han ved Bordet til sin tro Discipel Mathæsius: „J vil erfare, hvad der vil blive agiteret og skrevet mod denne Kirke og Skole (i Wittenberg); om vore Folk ogsaa holde ud med den rene Lære, ville hine dog blive store Nættere og skadelige Sværmere.“

Ved denne Tid udgav Luther de tre Hovedsymboler, det apostoliske, det nicæiske og det athenianske, som danner Grundlaget for Konfessionbogen, i en tydelig Oversættelse tilligemed en smuk Udlæggelse af samme, hvori han kort og grundigt afhandler Artikelen om den hellige Treenighed og især om Jesu Kristi Guddom. Ogsaa forfattede han en vidløftig Udlæggelse af den 51de Psalm og fremstillede deri Læren om Bodens i dens hele Omfang saa overbevisende og trosterigt, at det indtager en høj Rang blandt Luthers øvrige Mestershæfter.

I Aaret 1539 fik Luther se, hvorledes Folket, befriede fra Ravens Nag, misbrugte den kristelige Frihed, hvorledes det altid blev raare og tryggere, foragtede Kirkens Tjenere og ikke mere vilde lade sig vise tilrette af dem. Da vidnede Luther tydeligt og aabent, at Gud vilde efter hans Død straffe saadan skammelig Uafnemmelighed mod hans hellige Ord med legemlige Plager og kraftige Vildfarelser, hvilket ogsaa virkelig skede.

Rignende Klager maatte Luther ogsaa føre over mange Præsters Lid, hvilket vel havde forladt Klostrene, men ikke Synden.

I April i Aaret 1539 døde en grim Fiende af Luthers Lære, Hertug Georg af Sachsen, hvis Død var paaskyndet ved begge hans Thronarvingers hurtige Død. Ogsaa tilfaldt Besiddelsen af denne Del af Sachsen hans Broder Hertug Henrik, som allerede havde indført Reformationen i sit Land og nu afstedret Lod forkyndte for sine nye Undersaatter Evangeliet, som af de fleste inderlig var ønsket, men længe undertrykt. Dette skede først i Leipzig paa Pintsedag, da Luther prædikede i Hertugens Nærværelse. Saaledes opfyldtes det, som han saa længe tilforn havde forudsagt: „Jeg ser, at Hertug Georg ikke ophører med at forfølge Guds Ord, dets Prædiken og de arme Lutheranere, ja bliver værre og værre; men jeg vil ogsaa opleve, at jeg ser hans hele Stamme udslættet af Gud, og at jeg prædiker Guds Ord i Leipzig.“

Endsskjønt Luther folte sig mere og mere besværet af Alderen, saa vedblev han dog utrættelig med det guddommelige Ords Lære. Blandt andet forklarede han meget udførligt den 110de Psalm og viste deri Bestaffenheden af Kristi Rige, navnlig hvorledes Kristus, vor evige Konge og Øpperstepræst, er, og hvorledes alle Kristne ved Troen paa ham ere Herrer over alle deres Fiender, og at de ere aandelige Præster. Han udvikler dette med en stor aandelig Fyld. I dette Aar udkom ogsaa det meget lærerige Skrift: „Om Kirken og Koncilierne“, hvori Luther med megen kirkehistorisk Belesthed paaviser, at de almindelige kristelige Koncilier aldrig have frembragt nye Troens Artikler, men alene forsvaret den gamle Tro mod nye Vildfarelser.

(Sluttes).

Gud er evig.

En ærbørdig Olding sad med sine smaa Børnebørn i Haven: „Du har vel levet længe, kjære Bedstefader?“ sagde den lille Lina.

„Ja, mit Barn! Fem og sybt! Gange faa jeg Mandeltræet blomstre og bære Frugt.“

„Det er længe: Men kjære Bedstefar, hvor gammel er den gode Gud, om hvem du har fortalt os faa meget?“

„Kjære Barn, Gud er ikke et Væsen, hv:s Liv man kan maale efter Aar og Dage; han bliver ikke ældre, saaledes som vi; han er altid den samme og uforandret. Se histhenne paa Bjerget stod fordem et smukt, befæstet Slot, nu sees kun elendige Ruiner. Jeg var i min Ungdom rast, og nu gaar jeg bøiet af Alderdom, og mine Lemmer skjæve. Saaledes er alt det Jordiske foranderligt og fortrængeligt, og selv den legemlige

Himmel vil engang forgaa. Kun Gud bliver, som han er, og hans Aar faa ingen Ende. Derne under hin Høi hviler Støvet af din jordiske Fader, og snart skal ogsaa jeg dø og mit Legeme lægges til Hvile.“ Ved disse Ord af Oldingens Mund begyndte Lina at græde og sagde: „Hvad skal der da blive af mig, kjære Bedstefader, naar du dør, og hvem skal da sørge for mig?“

„Vær rolig, mit Barn! Om end jeg dør, lever dog Gud, og han vil sørge for dig. Vær kun slittig og god, saa vil du aldrig være forladt.“ Lina saa op til Himmelen, skjulte derpaa sit Ansigt og græd. Men Oldingen tog hende ved Haanden og sagde venlig: „Græd ikke, mit Barn! Gud Fader histoppe dør aldrig, og han vil ikke slippe dig. Han vil igjen give dig gode Menneſter i mit Sted, som ville tage sig af dig, ligesom jeg gjorde, da dine Forældre døde.“

Kunstige Diamanter.

Ligesom man i Tidernes Løb har udfoldet en temmelig betydelig Virksomhed for at „lave Guld“, saaledes har ogsaa Eftergjørelsen af Diamanten været en af de Opgaver, som Alkymisterne og deres Efterfølgere have sat sig. De første Forsøg i den Retning gif rimeligvis ud paa ved Sammensmeltning af to eller flere Diamanter — i en Digel eller ved Hjælp af et Brændspeil — at tilveiebringe en stor Diamant, men disse Forsøg, der bragte sine Ophavsmand den store Skuffelse, at de smaa Diamanter forsvandt, uden at de fik nogenſomhelst Erstatning for dem, førte dog ialfald til den vigtige

Opgagelse, at Diamanten var en Form af Kulstoffet. Derigjennem troede man da at være kommet ind paa en ny Veitil Fremstillingen af kunstige Diamanter, idet man mente, at det vilde kunne lykkes at overføre en af Kulstoffets andre Former til Krystallformen og altsaa derved frembringe Diamanter, men heller ikke disse Forsøg førte til noget Resultat, og det var kun en daarlig Trost, at man for et andet Grundstofs, Boret's, vedkommende var istand til at fremstille det i en Form, der ialfald med Hensyn til Haardheden har Lighed med Diamant. De saakalte Bordinamenter ere imidlertid gan-

ffe smaa og have neppe nogen praktisk Betydning. Først den sidste Tid synes at have bragt et væsentligt Bidrag til Løsningen af den Opgave at fremstille kunstige Diamanter. — Fremgangsmaaden beror paa, at Luftarterne ligesaavel som Væskerne kunne opløse faste Legemer. Vanddampene kunne saaledes under passende Tryk og Temperatur opløse f. Ex. Zinkfilte, der atter udskilles krystallint af denne Opløsning. Det laa da nær at forsøge, om Vanddampene ikke kunde opløse Kulstoffet i en eller anden Form, hvoraf det igjen lod sig udskille i krystalliseret Tilstand, altsaa som Diamant. Saa let at realisere vor Opgaven dog ikke. Det viste sig, at skulde man have Kulstoffet opløst i Vanddampene og atter udfilt i krystallint Tilstand, maatte dette ske i samme Dieblisk, Kulstoffet dannedes,

altsaa naar det blev udfilt af en af sine Forbindelser. Hertil valgte man Belysningsgas (Kulbrinte), som man i Forening med Vanddampene ledede over metallisk Magnesium, der ophevedes til Rødgloedhede. Magnesiummetallet sonderdelte Gasen saaledes, at Kulstoffet blev frit, og under de særegne Forhold, hvori dette befandt sig, opløstes af Vanddampene, der atter senere udfilte det i krystallint Tilstand, altsaa som Diamant. Ligesom man imidlertid af ovenstaaende kan se, at det just ikke er saa lige en Sag at lave Diamanter af Belysningsgas, saaledes ere ogsaa de hidtil paa denne Maade fremstillede Diamanter yderst smaa, og det er et Spørgsmaal, om man vil være istand til at lave dem større. De hidtil foretagne Forsøg savne derfor ialfald for Diebliffet praktisk Betydning, men derfor er den Interesse, de have, jo ikke mindre. (Mgbf.)

Fra gamle Dage.

Efter en afdød ældre Mand er funden en Afskrift af den Tale, som Bonden John Sorbrøden den 7de Januar 1810 holdt i Svinesund til Prins Christian August, da denne forlod Norge. Ranske er Talen ikke for trykt og hidsettes derfor her:

„Tillad naadigste Prins, at ogsaa vi Almuesmænd af Bergs Prestegjeld i vort eget og vore Landsmænds Navn hde Dem vor Tak for de mange Belgjerninger, vi skyldte Dem. De ledede vore Børn med Hæder i Kampen, værnende om vort Arnested og lindrende Krigens Byrder med Visdom og Mildhed. Deres Navn skal derfor aldrig uddø blardt os, men stedse mindes med varm Taknemmelighed. — Guds Fred folge Dem!“

Om John Hansen Sorbrøden og Sorbrødenslægten meddeles følgende, nærmest efter John Moe :

Slægten er fra Gaarden søndre Buar eller Søbuar i Skie Sogn i Bohuslen. Da Bohuslen i 1658 blev svensk, vilde Hans Søbuar ikke blive Svenske, men forlod sin Gaard og kom til Mjølnerød i Bergs Sogn. Gaarden Søbuar faldt derpaa, som forladt af sin Eier, til Kronen, under hvilken den endnu skal være Bygjelgaard. Hans var paa Mjølnerød omtr. ½ Aar og fik derpaa af Frederik den 3die sin Bygjel paa Gaarden Sorbrøden, da Kongen saaledes vilde paastjonne, at han hellere foretrak at høre Norge end Sverige til. Paa Sorbrøden sad Hans som Bygjelmand i 5 Aar, men derpaa kjøbte han Gaarden af Kon-

gen for 64 Sletdaler. Han var, hvilket da var en Sjældenhed iblandt Bønder der i Eggen, kyndig i at læse og skrive, og blev derfor Lensmand for Bergs Sogn, og siden have hans Efterkommere, der afvekslende have ført Navnet Hans Johnsen og John Hansen, ligeledes været Lensmænd i Sognet indtil Eidsvoldsrepræsentantens Fader, Hans Johnsen, der var Underlensmand.

Dennes Son, Eidsvoldsrepræsentanten John Hansen, var født 3die Mai 1775 paa Gaarden Sorbrøden, hvilken han tiltraadte efter Faderen i 1807, og hvilken han ved Jordforbedringer og Rydning forøgede til mere end det dobbelte i Afsætning. I Krigsaarene 1808 til 1809 reiste han paa Grund af sin Lokalkundskab, efter Kommandant Juuls og Kancelliraad Dahls Anmodning, flere Gange op over Marker for at rekonoscere Fiendens Stillinger og Foretagender. Da Prinds Christian forlod Norge, var John Sorbrøden Bøndernes Talsmand og holdt ovenanførte Tale. Da Talen var holdt inde i Svinesundsgaarden, brast Prinsen i Graad, slog John Sorbrøden paa Skulderen og udbrod: „Jeg skal aldrig glemme Norge, saalænge mit Hjerte slaar“, — hvorpaa han styrte ud af Værelset og ombord i den Baad, som førte ham over Sundet til

Sverige. Prinsens mange Venner vilde ikke slippe ham, de holdt i hans Kappe, men han vred sig fra dem, og de stod igjen med hans Kappe, den besjendte mørkegrønne, af grovt Løi, som han havde brugt under Krigen. Kappen blev staaen op i smaa Stykker, som man lagde i sine da brugelige Urkasser til Erindringer om den afholdte Fyrste. — Den 28de Januar 1811 blev John Sorbrøden udnævnt til Dannebrogsmænd for „hans Utrættelighed til det, som kunde være Landet nyttigt baade i Fred og Krig.“ — I 1814 var han Medlem af Eidsvolds Rigsforsamling som 3die Repræsentant for Smaalene, og i 1833 Storthingsmand for Amtet. — Paa sin Gaard Sorbrøden levede John Hansen hele sit Liv, indtil han den 8de Decbr. 1858 afgik ved Døden, 83 Aar gl. — John Sorbrøden var en nær Ven af Hans Nilsen Hauge og var selv et Slags Leder for dennes Retning her i Eggen. Temmelig tidligt i dette Aarhundrede, ialfald før 1820, begyndte John Sorbrøden paa sin Gaard hver St. Hansdag at samle „Vennerne“ til Dpbyggelse, en Skik, som Aar efter Aar har været fortsat og fortsættes endnu af hans Son, den agtede gamle Bondemand Hans Johnsen Sorbrøden, der siden Faderens Død har indehavt Gaarden, men som ikke efterlader sig Sønner. (Smaal. Antskt.)

Noget om Huskatten.

(Efter „Dyrebennen“).

Huskatten, som nu findes udbredt over hele Jorden, undtagen i Mellem-afrika og i de høieste Fjeldtrakter, hvor det synes, som om den ikke kan leve, er den eneste Art af Kattfamilien, der kan betragtes som tamt Husdyr. Den stam-

mer vistnok fra Egypten og nød i Oldtiden stor Anseelse i dette Land, hvorom de talrige balsamerede Kattelig, som findes i Egypternes Grave, samt Afbildningerne paa hint Folks Monumenter berer Vidne.

Naar og hvorfor den er kommet ind i Faraonerne Land, kan ikke bestemmes; den antages at være tæmmet samtidig med Hesten, omtrent 1600 Aar for Kristus. Ratten ansaaes for et heiligt Dyr; den, som dræbte en Kat med eller mod sin Villie, maatte bøde med Livet. Naar et saadant Dyr døde en naturlig Død, afflippede Husets Beboere sine Dienbryn som Tegn paa Sorg. Man balsamerede de døde Katte.

Meget langsomt udbredte Ratten sig fra Egypten; i Folge et 2000 Aar gammelt Sanskrit-Skrift har den allerede paa hin Tid været kjendt i Indien. Om den var Husdyr hos Grækere og Romere er ikke afgjort. Den bragtes formodentlig først mod Osten og var „Profeten“ Muhameds Yndlingsdyr, af hvilken Grund den endnu agtes høit hos Muhamedanerne.

Følge en Levnetsbeskrivelse af Hæve Gregor den store, som levede sidst i det 6te Aarhundrede, stod den høit i Gunst hos denne og var tillige det eneste Husdyr, som man havde Tilladelse til at holde i Konneklostrene. Først sent er den kommen til det nordlige Europa, men spiller dog en Rolle i den nordiske Gudelære og var, som bekjendt, heiligt Freja, Kjærlighedens Gudinde, som lod sin Vogn trække af Katte.

Efter Notterne Indvandring blev Ratten hurtig udbredt i Europa, og i en engelsk Lov fra det 10de Aarhundrede findes anført en for hine Tider høj Pris paa dette Dyr. Som Straf for at dræbe eller stjæle en Kat paa de fyrstelige Kornlofter skulde der bodes et Moderfaar med dets Lam eller ogsaa gives Erstatning i Guede. I denne Periode havde altsaa Ratten noget Værd, men senere indtraf der en Forfølgelsestid for den, idet man i Overtroens mørke Tidsalder satte den i Forbindelse med Troen paa Hæve. Især

efterstræbtes sorte Katte, ved hvilke man troede, at der heftede Trolddom, og mangfoldige af disse Dyr blev levende brændte eller paa anden grusom Maade ombragte sammen med ulykkelige, gamle Kvinder, som eiede dem, og som anklagedes for Hexeri.

Det var en almindelig udbredt Afskuelse, at „den Onde“ stak i Ratten, og Præsterne fremstillede den som Djævelens Repræsentant. Naar slige Lærdomme udgik fra de Dannede, kan man ikke undres over, at uvidende Folk ansaa det for en god Gjerning paa alle Maader at forfølge og mishandle dette Dyr. Flere Aarhundreder igjennem var det saaledes Skik i Frankrig, under stort Optog at kaste levende Katte i de Baal, som tændtes Si. Hans Aften. Jo ynkeligere Dyrene streg, desto høiere jublede Folket i den Tro, at man nu fik Bugt med en slem Troldmand. I Hoijskotland og paa de vestlige Øer fejredes endnu i det 17de Aarhundrede aarlig en tre Dages Offerfest, som bestod i, at sorte Katte under Besværgelser opbrændtes ved en langsom Ild, i det Haab derved at aftvinge onde Magter en eller anden Indrømmelse.

Den affhyelige Skik vedligeholdte sig i Frankrig indtil langt ind i dette Aarhundrede; en lignende „Festlighed“, som regelret fandt Sted i Flandern paa anden Onsdag i Fasten, ophørte først i 1818, fra hvilket Aar man har et Forbud „mod den Sædvane, aarlig at kaste en levende Kat ned fra Taarnet i Ypern“. Norden har heller ikke staaet tilbage i denne Hietning, og ældre Folk erindrer godt, hvorledes man i Danmark har moret sig ved den raa Fornoieelse Fastelavnsmandag „at slaa Ratten af Tønden“, som paa Grund af de mange derved fremkomne Ulykkestilsælde endelig blev forbudt.

Som en Levning fra mørke og over-

troisse Eider findes endnu hos Folket Sagn om, at afdøde Personers Sjæle, især de, som i Livet have været rigtig ondskabsfulde, skulde kunne fare i levende Katte, som det da naturligtvis er fortjenstligt at dræbe og forfølge; til samme Art hører Beretningerne om, at Katte har lagt sig rundt om sovende Menneskers Hals og overbidt deres Strube, at man skulde kunne faa Læring ved af Banvare at spølge et Kattehaar osv. Det er meget let forstaaeligt, at man under Indvirkning af en saadan barnagtig Anskuelse tidligere nærede Rædsel for en Kat, og at mange faldt i Besvimelse og fik Krampe, hvis de kom i Berørelse med dette Dyr.*) Samtidig saa vore Fædre sig dog nødt til paa flere Steder at udgive Befalinger mod at dræbe Katte; i Schweiz bestod der saaledes endnu for hundrede Aar siden en Forordning, hvorefter den, som havde dræbt en Kat, var pligtig til at svare Eieren saa meget Korn, som der kunde ligge paa Dyrets udspændte Hud.

Mærkeligere er det, at saadanne Fordomme hos enkelte har holdt sig lige til vore Dage; Mange nære endnu For- dom mod Ratten, og i Almindelighed holder man langt mere af Hunden. Dette gjælder dog navnlig om det nordligere Europa; thi i de sydlige Lande, hvor Lastdyrene behandles med saa megen Grusomhed, begunstiges Rattene. Disse er heller ikke her saa frygtelige, som vi er vant til at se dem; med rolig Sikkerhed ligge de og sole sig udenfor Husene; i Butikker har de ofte Plads paa Bisten, og de synes snarere at beherske Hundene end, som hos os, at frygte dem. I større italienske Byer fodres Ratten af en

Mand, som gaar gennem Gaderne og bærer Stanger, behængt med Skiver Kjød af forskellige styrtede og nedslagne Kreaturer; enhver, som eier Katte, betaler en liden maanedlig Afgift, og det skal være pudsigt at se disse Dyr til et vist Klokkeslet komme stimlende fra alle Gader, ned over Tagene, og styrte sig over den henkastede Føde; rigtignok gjælder den Stærkeres Ret ved denne Art Fodring; smaa og svage Dyr gaa derfra med tørre Munde. I Florents saavel som i Konstantinopel, Kairo og flere Steder i Østen findes Tilflugtssteder for Katte, hvor de optages og forpleies, og hvorfra de udleveres, naar No-gen ønsker en Kat. — —

For antog man, at vor tamme Kat stammede fra Wildkatten, som endnu er temmelig udbredt i Europa, (dog ikke i Skandinavien), men nyere Naturforskere helde mer og mer til den Anskuelse, at Huskatten nedstammer fra den nubiske Kat, som i Begyndelsen af Aarhundredet blev opdaget i Nubien, Vest for Nilen, og som formodentlig har været Husdyr hos de gamle Egyptere. Der gives tre Racer af den tamme Kat, 1) den europæiske, som vækser stærkt i Farver; 2) den langhaarede, hvortil hører Angorakatten, som er bekjendt for sin Stjornhed, den persiske og den kinesiske Kat med hængende Øren; 3) den haleløse Kat paa Den Man i det irske Hav.

Den væsentlige Hjælp, Ratten yder os som Rotte- og Musjæger, burde alene sikre den en god Behandling. En Naturforsker har beregnet, at en voksen Kat i et rigt Musseaar kan fortære 20 Mus daglig, altsaa 7300 i et Aar; i almindelige Aar regner man, at den æder omtrent 3600 Mus eller tilsvarende af Ratter. Forøvrigt yde Musene kun en meget ringe Næring, og da det ofte, navnlig i Byerne, kan være umuligt for en

*) Der gives Mennesker, som have en medfødt Afsky for Ratten, og det uden at være barnagtige eller overtroiske. Neb.

Kat at opnusse Røtter eller Mus, bør man altid, foruden den uundværlige Skaal Melk, daglig give den Affald fra Kjøkkenet som Føde, da Dyrret i modsat Fald er tilbøieligt til selv at hente sig Noget at leve af, saavel i Spisefammeret som blandt de unge Duer og Kyllinger. Vil man forhindre den fra at stjele, bør man ernære den godt. Ogsaa skadelige Insekter, som Græshopper og Oldenborrer, dræber den, ligeledes giftige Slang, selv den frygtede Klapperslange, hvorfor Ratten ogsaa skattes høit i Egne, hvor der findes Slang.

I Regelen faar Ratten Unger to Gange om Aaret, i Regelen i Mars og Juni, i et Antal af 4 til 6. Intet Dyr er mere pudsig og nydeligt end en Katunge, den er altid rede til Spillopper og Leg. Moderen forsværer modig sine Kislinger, naar Fare truer dem, og jantrer ofte flere Dage, efter at man har berøvet den Ungerne. I saa Fald er den villig til at opamme andre Dyr, som den pleier med lige saa stor Kjærlighed, som om det var dens eget Afkom; saaledes antager den sig Hundehvalpe, Kaniner, Hareunger, Kyllinger, ja endog Kotteunger. Paa en Kirkemur i England har man ved en udhugget Afbildning fremstillet Huskattens Omfjorg for sine Smaa. Anledning hertil er følgende: da den gamle Kirke dersteds brændte, skal en Kat være seet at løbe op til Klokketaarnet, hvor dens hjælpeløse Afkom laa, hvorpaa den i sin Mund har en Unge efter den anden ned, og skjønt det stakkels Dyr var stærkt forbrændt, gif den i alle Tilstedeværendes Paasyn atter og atter tilbage, indtil den sidste Unge var reddet, hvorpaa Moderen strax efter døde.

Godt Rattens Mandsevner angaar, da naar den i Klogskab og Forstand ofte Hundene. Ligesom denne formaar den undertiden at finde tilbage til sit Hjem

paa lange og besværlige Veie, selv om den er bragt derfra i en lukket Kurv. Man har seet Katte trække i en Klokkestreng for at blive indladt i Huset, eller naar de har været Vidne til, at Fødeindler er givne til Fattige, som ringede paa Dørkloffen. Om sjelden Klogskab vidner det bekjendte Tilfælde, som en Naturforsker har meddeelt, hvorledes en Kat, som man havde bragt ind under en Lustpumpe, opdagede Hullet, hvorigjennem Luften strømmede ud, og stoppede det med sin Lab, som den atter tog bort, naar frisk Luft blev indladt. Man nødtes tilsidst til at slippe Dyrret løs og udse sig et andet Offer, som besad mindre Stærksindighed.

Ratten anses af Mange for at være falsk og troløs; maaske har den faaet Ord derfor, eftersom den altid maa være beredt til Forsvar; dog bruger den sjelden sine Klør mod Menneſter, uden naar den angribes, forstrækkes eller fastholdes mod sin Vilje. Men lunefuld er den lidt, og selv naar den er mest godmodig og venlig mod Menneſter, kan man ikke stole paa, at den skal fornegte sin Røddyrnatur ligeoverfor Fugle. Trods flere modsatte Erfaringer, der ofte anføres, bør man neppe sætte for stor Tillid til, at den nok vil skaane „Kanarifuglen“. Derimod er det et Spørgsmaal, om den kan beskyldes for Grusomhed, naar den leger med en halodød Fugl eller Mus, og om ikke dens Udfærd snarere maa betragtes som en Glæde over Fangsten. Katte, som er vant til at leve med Menneſter, udlevere ofte paa en blot Befaling og i ufladt Stand de Fugle, som de har fanget.

Man har talrige Exempler paa, at Katte kan være en meget stor Hengivenhed for sine Ciere, men i saa Fald maa de have levet sammen med disse. En Kone af Arbeidsklassen har saaledes for-

sikret, at ofte, naar hun sad i sin Stue og mismodig gav sine Taarer frit Lob, kom Pus pludselig hen til hende, lod den eiendommelige Malen høre og stodte sit Hoved gjentagne Gange mod hendes Ansigt, aabenbart for at vise sin Deltagelse. Det er ikke ualmindeligt, at Ratte, som har opholdt sig hos enlige Personer, ikke er til at faa bort fra disses Enge- fenge, ja endog fra deres Baare, og saa tidt som de fjernes, komme de atter tilbage. Som Bevis paa særegen Venlighed bringe de af og til sine Eiere det gjorte Bytte, enten en Fugl eller en Mus, som de triumferende nedlægge for sine Herrer's Fodder.

Vi slutte denne lille Skildring med at anføre et smukt Træk, som vidner om en Rats Taknemmelighed.

Ved den store Ildbrand i Oberhofen (1864), var en Rat blevet stærkt forbrændt, men ved dens Eiers omhygge-

lige Pleie kom den sig atter og fulgte senere stadig denne saa trofast, som om den havde været en Hund. Eieren døde i Aaret 1869, og nu vilde Ratten slet ikke mere tage Føde til sig, den teede sig som rasende og forsvandt, da Begravel- sen var til Ende. Først flere Dage efter fandt man den død i en Afkrog af Huset.

[U n m. Det siges, at Ratten ikke er nævnt i Bibelens Hebraisk, men vel i Rabbinernes. Ordet „cat“ findes ikke i Trudens Bibelregister (Concordants). Der er, som i ovenstaaende Artikel bemærket, forskjellige Meninger om, hvorvidt Ratten var Husdyr hos de gamle Grækere og Romere eller ikke. Vi tror dog at have læst etsteds, at Rattene pleiede at sidde paa Husguderne. Kan rogen af „For Hjemmet“'s lærde Abonnenter oplyse os om, hvilken Forfatter det er, som fortæller det? Maaſte en af de gamle Kirkefædre? Red.]

Trætofler.

(Af en Indsender i „Damas Stiftstid.“).

Statistikken oplyser, at intetsteds er Læderforbruget forholdsvis større end i vort Fædreland. Grunden hertil er utvivlsomt den, at Brugen af Træsko og Trætofler ikke er naaet til det indre af Landet. I Danmark bruges dette Slags Fodtøi almindelig paa Land og i By. I Frankrig forfærdiges endog saa Trætofler, som udmerker sig ved en smagsfuld Udførelse, idet de i Formfuldendighed og Glans, ialfald medens de er nye, ikke giver vore fine Læstindsko saa hynderlig meget efter; de bringes i Tusindvis til- tors og hjevsføres af vore Somænd til eget Brug. I alle vore Rystbygger og Byer er ogsaa Træsko og Trætofler meget almindelige blandt Almuen; de sedvan-

lige Læderſko benyttes til Hverdags Brug kun undtagelsesvis af de arbejdende Klas- ser, som anser dem for en Luffusdare. Forfærdigelsen af Træsko foregaar som Husflid især paa Landet; de udføres i store Mængder til Byerne. I flere Ryst- byer uddeler Fattigvæsenet saagodtſom intet andet Skotøi til dem der nyder dets Understøttelse. Træsko er meget varmere end Skotøi af Læder og holder Fodderne tørre, saalænge de er hele. Men de er let udsatte for at sprække, endnu forinden de er slidte, især ved uforſigtig Brug. Af denne Mangel lider ikke de saakaldte Trætofler, som bestaar af Bunder af Birk med Overlæder; disse begyn- der mere og mere at fortrænge hine vel

ogsaa af den Grund, at de er lettere og meget penere. Forfærdigelsen af Trætofler foregaar som Husflid baade i By og Bygd; men de er ogsaa Gjenstand for mere haandværksmessig Tilvirkning.

I Kristiania findes saaledes Trætoffelmagere; i Tier ved Drammen skal Tilvirkningen ved et Brug drives fabrikmæssig; paa Mossø eller i Fredrikstad drev indtil for ganske nylig en Mand en større Forretning i denne Artikel; i Bergen har en Engelsingmand nedsat sig for Fabrikationen af de saakaldte clogs, et plumpt, men saare sterkt Fodtøj i forskellige Former, hvoraf enkelte endogsaa er beklædte med Hæljern og hesteskoformede Jern over hele Fodsjaalen. I Tistedalen (Fredrikshald) har der efter Tilskyndelsen af Fredrikshalds Sløidsforening udviklet sig en liden Industri i Trætoffeltilvirkningen, der er igang den Del af Vinterhalvaaret, da Sagbrugene indstiller sin Virksomhed. En foretagssom Mand af Arbejdsklassen sammesteds, der har haft den nævnte Trætoffel-fabrikation, har gjort en Rejse med Stipendium til Kjøbenhavn m. fl. Steder for at lægge sig efter en mere fabrikmæssig Forfærdigelse af Træbunderne og for dertil at lære at benytte den lette Afgang til Vandkraft, som Tistedalen tilbyder. De Kurser i Trætoffelarbejde, som Fredrikshalds Sløidsforening har afholdt i Tistedalen og i selve Byen, har virket baade til, at det er almindeligt, at Folk af Arbejdsklassen selv forfærdiger sit Fodtøj, og at Trætoflerne har begyndt efter hvert at fortrænge saavel de plumpe og mere ubekvemte Træsko som de ulige

kostbarere almindelige Sko af Læder. Det kan saaledes trygt udtales, at Trætoflerne ogsaa i vort Land baade er prøvede og befundne hensigtsmæssige, og det kan tilføies, at deres Brug ingenlunde indskrænker sig alene til de fattigere Klasser. Indsenderen synes, at det er besynderligt, at Bruget af dem ikke ogsaa er naaet frem til Jndlandet, efterat den i saa lange Tider har været almindelig indpaa og efter Kysten nordover. Indsenderen finder, at det er bra nok, at Gaardbrugerne anlægger dem og saaledes foregaar sine Husmænd med et godt Exempel; men det vil gaa smaat, om ikke Tingene gribes an med mere Kraft.

Man maa foruden at optage Trætoffelarbejdet ved Arbejds-skolerne byggevis bringe istand Lærekurser og indbyde baade Gaardbrugere og Husmænd til i otte Dage i den Tid af Aaret, da det ikke er travelt for Bonden, at deltage deri, og i Byen bør man faa istand Kvelsundervisning i nogle Uger. Man faar fat paa en ovet Træbundarbejder (har man ingen saadan, kan man forskrive en til et Par Kroner pr. Dag); et Snes Elever eller flere møder op med en slarp Øks, en Tællekniv, et Hugjern og et Par raa Birkenedtrær, og det gaar nu lystig løs med at forfærdige nogle faa Par Træbunder, hvorpaa der gives Undervisning i at tilskjære Læderet og sætte det paa over Læst. Læreren rejser saa til nærmeste Bygd; thi er først et eneste saadant Kursus holdt, saa er Sagen fuldstommen bragt paa det Reene, især om der ogsaa er forget for, at der er et Sted for Produktets Forhandling.

In a Little Lady's Little Album.

I.

Hearts good and true
 Have wishes few,
 In narrow circles bounded:
 And hope that lives
 On what God gives
 Is Christian hope well founded.

II.

Small things are best:
 Grief and unrest
 To rank and wealth are given;
 But little things
 On little wings
 Bear little souls to Heaven.

(Rev. F. W. Faber, olim Fellow of the
 Univ. College, Oxford, England).

Den forurettede Hest.

(Af H. C. Andersen).

Der var en Hyrte i Grækenland;
 Dengang han besteg sin Throne,
 Han soor at ville hævde som Mand
 Rejsfærd, han soor ved sin Krone.

Paa Torvet blev reist en Soile af Sten,
 Hoit paa den en Solvkløkke hængte;
 Og der skulde ringes af hver og en,
 Hvem Uret og Nød betrængte.

Og Klokken lod hoit; hver stede hans Net;
 Nar gif, og Klokken hang stille.
 Om Soilen stod Græs, den grønneste Plet,
 Som Nogen sig tænke vilde.

Ja Laurbær og Raktus og Slynplanter skjönt
 Sig fæsted rundtom i Stenen,
 Saa Klokken var skjult af det tætteste Grönt
 Dag Ranken og Laurbærgrenen.

En Dag da hørtos Kloffen igjen,
Den rent var kommen af Tanter;
En uddungret Hest havde fundet derhen
Dg aad af de grønne Ranter.

Dens Ryg var i Blod, saa haardt den led,
Dg Fyrsten bød høit for dem Alle:
„Selv Dvret skal lide Retfærdighed,
Dets Herre for Dommen vi kalde!“

Gaader og Opgaver.

No. 155. (Yogogrif). Et Ord af 6 Bogstaver. 2. 3. 4. 5, er et Kvinde-
navn; 3. 4. 5. er et arabisk Mandsnavn; 4. 5. Substantiv; 4. 5. 2. 3. er
en Hovedstad; 1. 3. 4. er en Fisk. Det Hele er et Kvindenavn.

No. 156. What letter will unfasten an Irish lock?

No. 157. What letter is always more or less heavenly taxed?

Oplosning paa Gaaderne i No. 4.

No. 152: Patagonien. No. 153: The door-bell. No. 154: Bug-bear.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Den Krigsret, som blev nedsat i Anledning af Regerfadet Whittakers Mishandling (se „For Hjemmet“ for dette Aar 1ste Hefte S. 28) begyndte den 3die Febr. Ved denne Leilighed fremkom Militær-Akademiets Bestyrer, General Schofield. Under Examinationen med den mærkelige Oplysning, at han ikke troede, at Whittaker havde bestadiget sig selv, men at Gjerningen med Whittakers Samtykke var udført af Sammen-
sporne udenfor Skolen. Han negtede imidlertid for Nærværende at give yderligere Oplysninger, da han ikke saa sig istand til at fremlægge Beviser.

Uroren der i sin Tid fandtes i stor Mængde i Lithauens, Polens, Preussens

og de russiske Østersøprovinciers Skove, er saa godt som forpunden, efterhaanden som Skovene ere bleve ryddede, og findes nu kun i Bjelovitskoven (i Gubernementet Grodno), der indtager et Fladerum af 30 g. Kvadratmil, hvoraf omtrent fire Femtedele ere tæt Urskov. Uroererne findes omhyggeligt, og der er ansat særlige Forstembedsmænd, som skulle frede dem mod alle Angreb og skaffe Foder til dem om Vinteren. Disse Forstembedsmænd faa til Gjengjæld Jordeiendomme og ere fritagne for alle Afgifter, og desuden udgiver Staten aarlig henved 4000 Rubler til Uroernes Underhold. I Aaret 1815 var deres Antal sunket til 815, men siden er det stadig voxet. I

Aaret 1860 talte man 1700 Uroer, og nu maa deres Antal være steget til mindst 2000.

Talegalla-Hønsene, som leve paa Øerne i det østindiske Hav og Australiens Øer, udklække ikke selv sine Æg, men benytte sig paa en ganske særegen Maade af Naturkræfterne for at opnaa dette Niemed. De danne nemlig store Dyrger af Bløde, Plantestofse osv., som de i Forening slæbe og sparke sammen, og som, da de samme Dyrger benyttes Aar efter Aar, ofte ere indtil 150 Fod i Omkreds og indtil 14 Fod høie. I disse Dyrger lægges Æggene, og Udrugningen foregaar ved den Varme, som Plantestoffenes Gjæring eller Forraadnelse udvikler. Forældrenes Omfjorg for Ungerne er hermed forbi, og disse maa, naar Ægget er udklækket, selv arbejde sig ud af Dyrgeren og løbe derpaa afsted til Krattet, hvor de selv maa sørge for sin Underholdning.

Topophonen er Navnet paa et Instrument, opfundet af Professor A. M. Mayer, ved Hjælp af hvilket en Skibsfører siddende i sin Kahyt kan høre og bestemme Retning og Afstand af advarende Lyd, som for Exempel Lyden af Taagehorn. Endogsaa paa Dækket, og isærdeleshed naar Luften er taaget, er det vanskelig for Øret at bestemme Lydens Retning og Afstand, men ved Hjælp af Topophonen (Lydstilleren), saa siger man idetmindste, vil dette kunne ske med Lethed og Sikkerhed.

I det Indre af de Forenede Stater, paa de store Sletter, har man fundet flere Nester af Skeletter af hjemmæssige Krybdyr, der skrive sig fra Kridtiden. De største Skeletter ere blevne fundne i Colorado, og nogle velkonserverede Krybdyrskind godtgjøre, at et af Dyrene maa have naaet en Længde af to hundrede Fod. Foruden Ben af Glan-

ger fandt man Levninger af store Haisfiske og Krokodiller. Et Aarben af et af disse sidste Dyr var ikke mindre end sex Fod langt, medens det samme Ben hos Nutidens sytten Fod lange Krokodiller kun er sex Tommer langt. En Hr. Mudge har fundet et Aarben der endog er tolv Fod langt, og som ansees for at have tilhørt en fire hundrede Fod lang Krokodille.

Mod løbte Heste er der af Premierløjtnant v. Brozomsky opfundet et nyt Apparat, som for en Tid siden prøvedes i Berlin og viste sig yderst praktisk. Apparatet bestaar dels i en Skjærm af Guttaperka, der trækkes ned over Hestens Dine, saa at den ikke kan se, dels i en Snor, der ved et ringe Ryk lægger sig saaledes om Dyrets Hals, at det mister Beiret. Ved Kjøreheste bruges kun Skjærmen, medens Snoren anvendes ved Rideheste.

Længden af Jernbanerne i de Forenede Stater er i Løbet af det sidste Decennium (10 Aar) næsten bleven fordoblet. I Aaret 1869 udgjorde nemlig Længden 46,844 engelske Mile, hvorimod den ifjor var steget til 86,497 Mile. Den Kapital, der staar i disse Jernbaner, beløber sig til ikke mindre end 4,762,506,010 Dollars.

Strygfarve til Bygningsfasader osv. (belønnet med Medalje paa Udstillingen i London og en Nationalbelønning paa 20,000 Franks). Zinkhvidt udrørt i Limvand paastryges, og naar dette er tørt, giver man det et Lag af Alorzink forhyndet med Limvand. Zinkiltet og Alorzinket danne tilsammen en kemisk Forbindelse, der er saa haard som Glas og har en glinsende Overflade. Farven kan udrives i Limvand. Denne Strygfarve har det Fortrin fremfor Diefarve, at den er varig, tørrer hurtigt og er kun halv saa dyr.

En Redningsmadras, der er opfunden af en dansk Skibskaptein ved Navn Petersen, omtales med stor Anerkjendelse i franske Blade. Den er stoppet med fine Korkspaaner og er forsynet med en Rem og Spænde. En Fjerdedel af et Minut er tilstrækkelig til at befæste den om Legemet, naar der er Fare, og den kan med Lethed bjerge tre andre Personer, som klynge sig til den. Det er en Selvfølge, heder det videre i Beretningen, at Madrasen tillige tjener til Sovemadras om Natten; det er saaledes — og det er netop Hovedfordelen ved Kapt. Petersens Opfindelse — et almindeligt og uundværligt Redskab, som altid bæres ved Haanden, der her er gjort til Redningsapparat. I Bremen har man anstillet Forsøg med den nye Opfindelse og givet en gunstig Indberetning derom. Nordtyske Lloyd har ligeledes gjort Prøver med disse Matraser, som koste omt. 13 Franks.

En kinesisk Turist. — I et i Shanghai i udkommende Blad offentliggøres en Oversættelse af en Bog, hvori en kinesisk Rejsende udtaler sine Ansuelser om den europæiske Civilisation. I et Kapitel omtaler han Jernbanerne og Dampskibene og erklærer, at han ikke tillægger disse Opfindelser stort Værd. Ifølge hans Mening stod de flyvende Vogne, man forhen anvendte i Kina, meget over Jernbanetogene, men, tilføier han, man har uhyggeligvis tabt Hemmeligheden angaaende disse Vognes Konstruktion. Idet den kinesiske Forfatter taler om Muligheden af at indføre Jernbaner i Kina, anstiller han følgende Betragtning: "I sin Blomstringstid anlagde Frankrige Jernbaner lige til Preussens Grænse, men da Frankrige var overvundet, betjente Preusserne sig af disse samme Jernbaner for at fremsthynde sine Operationer

mod Frankrige." Han fremhæver desuden, at et eneste Menneske kan bringe et Jernbanetog ud af Sporet. "I Europa", skriver den samme kinesiske Forf., "ere de Handlende Statens Forsvarere, og det er Handelsklassen, som anlægger Telegrafer, bygger Jernbaner og Dampskibe, og det med de største Held. I Kina derimod er der en Afgrund mellem Embedsmændene og de Handlende. Selv om Embedsmændene byggede Jernbaner, vilde Folket ikke interessere sig derfor. Forrigt vilde Indførelsen af Maskiner berøve en Mængde Mennesker deres Udkomme og forøge Antallet af Misformoiede og Dyrere." Shanghai-bladet bemærker, at en Mængde indflydelsesrige Kinesere, der ere meget fiendtlige mod alt Fremmed, dele disse Ansuelser.

Snat, Skab, Klæbe osv. fremkalder af et lidet i Huden levende Snyltedyrr, den saakaldte Skabmidde (Sarcoptes hominis). Dette Dyr fremkalder ved at grave Gange og udsuge Næring af Huden den utaalelige Kløe, som følger med denne Sygdom. Dyret er kun en Femtedel Linie langt. Det har 4 Par Fodder, hvoraf de to første Par ere forsynede med Sugestaaale. Dyret er rundagtigt; Ryggen er hvelvet og forsynet med længere og kortere torneformede Udværter. Hannen er kun Halvdelen saa stor som Hunnen og findes kun i ringe Antal. Skabmidten forekommer ogsaa paa en hel Del Dyr, som Faaret, Hesten, Ratten osv. Skabmidten var kjendt allerede for 200 Aar siden, men senere blev der atter paastaet, at Dyret ikke eksisterede, indtil endelig en italiensk Student 1834 viste, hvorledes man skulde finde Midten i Huden. Nordmændene Prof. Boeck og Overlæge Danielsen ere de Første, som fandt Handdyret. Idet Dyret graver sig frem i Huden,

efterlader det, efter hvert som det skrider frem, sin Eg, hvoraf der meget snart udvikles nye Midder. Gangene faa af Dyrets Extremiteter og ved Affætning af Smuds udenfra et farvet Udseende, og man kan da tydelig forfølge Gangen, som ofte er flere Tommer lang. Hvor længe en Midde lever, og hvor mange Eg den lægger, ved man endnu ikke med Bestemthed. Undertiden, naar Fnatmiddden findes i meget stor Mængde, faar Huden Udseende af en tyk Skorpe og denne Form af Skab kalder man i Udlandet „norst Skab.“ Skabmiddden er overordentlig udbredt og ikke mindst i Norge, hvor den især i Fjeldbygderne forekommer meget almindelig, og det er mærkverdigt at se, hvorledes Menneftet kan vænnes til selv denne saa utaalelige Tilstand, saa at de ofte gaa snattede fra Barndommen lige til sin Død. Dyret dræbes temmelig let, og med det forsvinder ogsaa Sygdommen. Medens man til en Skabtur i gamle Dage behøvede lige til 77 Dage, saa behøvede Legerne nu, paa Grund af det bedre Kendskab til Dyret og dets Levemaade, blot 3 Dage, ja i mindre Tilfælde endog kun et Par Timer.

Dyrene og Telegrafsn. — Der er oienlykkelig intet Apparat saa udsat for at blive forstyrret af, hvad man kan kalde naturlige Aarsager, som den elektriske Telegraf. Fiske gnave paa og Mollusker tynge paa og bryde de undersøiste Ledninger, og man har idetmindste et Tilfælde, hvor en Hval indviklede sig i en dyb Sotabel, saa at den ganske forstyrredes. Det er stadfæstet, at i de tre Aar, der endte med 1878, har der været 60 Afbrydelser af Telegrafsn paa Su-

matra, forarsaget ved Elefanter. I et Tilfælde ødelagde disse kloge Dyr, formodentlig frygtende for en Snare, en stor Strækning af Linien og skulte derpaa Telegraftraaden og Isolatorerne i Nørkrat. Endvidere bruge Aber af alle Slags og Størrelser paa denne yndige Telegrafspælene og Traadene til gymnastiske Øvelser, af og til ødelæggende dem og bortførende Isolatorerne, medens de talrige Tigre, Bjørne og Bøfler gjøre Baghold og Reparation af Linierne til en Tjeneste, der er forbunden med stor Fare. I Australien, hvor der ikke er vilde Dyr til at ødelægge Traadene, der ere forte over Land paa store Strækninger, blive de hyppig afflaarne af de næsten ikke mindre vilde Indfødte, som af dem fabricere Kringe og andre Slags barbariske Prydelser. Det er foreslaaet som et Mittel til at beskytte dem i dette Tilfælde, at Pælene skulde gøres af Jern, for at det elektriske Batteri kunde blive benyttet til at strømme de Indfødte, der vilde klatre op ad dem.

(Scientific American).

Guld til Tænder. — Der findes ikke færre end 12,000 Tandlæger i de Forenede Stater, og til Plombering af Tænder anvendes aarlig for en halv Million Dollars Guld og fire Gange saa meget Sølv og andet Metal. En Statistiker (Doktor Farrer) har udregnet, at en til Værdien af de nu i Landet cirkulerende Guldmünter sparende Mængde Metal paa denne Maade i Løbet af 300 Aar vil være begravet paa Landets Kirkegaarde i plombede Tænder. Der fabriceres hvert Aar 3 Mill. kunstige Tænder i Nordamerika.

Indhold: Familien Høllbringen. — Dr. Martin Luther. — Guld er evig. — Kunstige Diamanter. — Fra gamle Dage. — Noget om Huskatten. — Trætosler. — In a Little Lady's Little Album. — Den forurettede Hest. — Gaader og Opgaver. — Blandinger — Nyt og Gammelt.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,
COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
ATTORNEYS AT LAW,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER,

handler med

Sadler, Svober, Bidsler etc.

Decorah, - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blisvarer, Gaardsredffaber og Verktøi, Bygningsmaterialier, saasom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blisvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

☞ Elstere af den skønne Psalme: „Hjertelig kjær, har jeg dig, Herre“, gjøres opmærksomme paa Past. Wieses Bog

Lidt Psalmehistorie med Mere,

der indeholder mange vakre Fortællinger om denne Psalme. Bogen faaes smukt indbunden hos F. L. Lee, Decorah, Iowa, for 50 Cents, i Guldfnit 75 Cents. (Overskuddet er bestemt til et veldædigt Niemed).

J. T. RELF,
PHOTOGRAF,

handler med Kammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder e Gamle Billeder kopieres.

Smaabørn fotograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. ☞ Alle mine Negativbilleder retoucheres af den anerkjendt dygtige Retoucher, Miss Emilie Christopher. Afslæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore, Decorah, Iowa.

20de Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende den meget interessante og lærerige Rejsefildring

Nordvest-Passagens Opdagelse,

foruden meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00.

Adresse: K. Throndsen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

PETER GJEMS,

Reisende Agent for

G. R. Montagues LaCrosse Steam Marble Works,
tegner Abonnement paa „**For Hjemmet**“. De, som tegne sig
paa hans Liste, kunne betale Kontingenten til ham.

Ældre Bind af „**For Hjemmet**“.

11te og 12te Bind (1876 I og II), 13de og 14de Bind (1877, I og II),
og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skil-
dning „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“,
„Jacob Flints Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip
Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“,
„Stovstjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet inter-
essant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00

18de Bind, se 2den Side af Omflaget.

19de Bind, indeholdende blandt Andet „En ung Piges Historie“ og Mis-
signsberetningen „Ser Ar blandt de røde Indianere“, portofrit for \$1.00.

20de Bind, indeholdende den ualmindelig interessante og lærerige Rei-
seshildring „Nordvest-Passagens Opdagelse“ foruden meget andet udvalgt
Læsestof, portofrit for \$1.00; alle 5 Bind for \$4.00.

☞ Hvert Bind bestaar af 12 Hester og udgjør 384 store Oktavsider, Titel-
blad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: **R. Thronsfen,**

Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hester af „**For
Hjemmet**“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: **R. Thronsfen, Dr. 14, Decorah, Iowa.**

For 10 Cents

sendes portofrit et Hefte, indeholdende

„**To ældgamle Sange fornede**“,

nemlig **Solvtalvisen** og **Den gyldne ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: **R. Thronsfen, Dr. 14, Decorah, Iowa.**

RUDOLPH & SON, Apothekere og Boghandlere,

Decorah, Iowa.

Ægemidler tilberedes samvittighedsfuldt efter Lægers Recepter.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Stovler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheit House.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre- Læge.
Decorah : : Iowa.

Philip Ashton eller den nye Robinson,
Martyren i St. Andrews, Jacob Flints Reise, Elisabeth, en dansk Fortælling,
Skooldjernen (Missionær Fjeldstedts Ungdomshistorie) — alle disse og flere
mindre Fortællinger samt meget andet interessant Læsestof findes i 9de Mar-
gang (15de og 16de Bind, 24 Hefter) af „For Hjemmet“, der sendes porto-
frit til hvilkensomhelst Adresse i de For. Stater og Canada for \$2.00.
Adresse: R. Thronsdjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slaas Mobler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Si-
der's billigste Priser. Reparationer udføres.
Digtister havees paa Lager. Begravelser besjorges.

Nogle Rest-Exemplarer af
Socrates's Forivarstale ved Platon
samt Fortællingen „To Søstre“ (8 Hefter af „For Hjemmet“) sendes ti-sam-
men portofrit for 35 Cents.
Adresse R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH, IOWA.

Fem Bind af „For Hjemmet“,

nemlig 15de, 16de 18de, 19de og 20de.

(Urgangen 1878, sidste Bind af 1879, samt Urg. 1880), hvilket til-
sammen udgjør 60 Hefter eller 1820 Sider med udvalgt og afvej-
lende Læsestof samt Titelblade og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse: **R. Thronsen,**
Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,

Northfield, Minnesjota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaneder) og for en Termin i Forhold. Kost billig.

Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

Carver af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Allamakee
Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead
Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige
Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres
med kort Barsef. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre snuvt og
billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norste Stenhuggere, har Landsmænd den
Fordel, at de kan faa sin Insription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor
man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. Harvey Miller og
Julius Rosenheimer. ~~~~~ P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive
mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Teg-
ninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar,
han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmest Feragt-Office.

P. E. Haugen.